

Ismernünk kell múltunkat, hogy abból építkezzünk

Adattár az egykori vármegyékről

Fotó: Henn Attila

Talán a címbéli mondattal jellemezhetnénk azt a gesztust, amelyet a magyar kormány, a külhoni és külgazdasági minisztérium tett azzal, hogy Magyarország egykori vármegyéinek egy részéről készített nagy értékű lexikonsorozat adományozott külhoni magyar intézményeknek azzal a szándékkal, hogy történelmi ismeretforrássul és identitás-erősítésként szolgáljon számukra.

Vajda György

A sorozat szerkesztője Borowszky Samu; címe: *Magyarország vármegyéi és városai*; alcíme: *Magyarország monográfiája – a magyar korona országai történetének, földrajzi, képzőművészeti, néprajzi, hadügyi és természeti viszonyainak, közművelődési és közgazdasági állapotának enciklopédiája*. Megírásához, szerkesztéséhez 1896-ban, a millenniumi évben (a honfoglalás ezredik évfordulóján) fogtak hozzá. 1914-ben, az első világháború kitörése vetett véget a kötet sorozat kiadásának. Addig

26 kötet jelent meg 25 vármegyéről (a 63-ból), sajnos a székelyföldi vármegyék már nem kerülhettek bele.

Tóth László, Magyarország csikszeredai konzulátusának főkonzulja elmondta: ez a kiadvány akár ihletforrása is lehet a székelyföldi helytörténészeknek, kutatóknak egy ehhez hasonló volumenű munka megírásához. A maga korában ugyanis ez a kötet az akkori Magyarországról a legteljesebb ismeretanyagot foglalta magába, és

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje
IDEJÉBEN
megújítani előfizetését!
Ha előfizet,
BIZTOSAN
kézhez kapja
FÉLÁRON!
Telefon:
0742-828-647

Az eltüntetett
templom
és az elhantolt
temető nyomában*

Járek (Bácsárokszállás) a Vajdaság Autonóm Tartomány dél-bácskai körzetében Temerin községhez tartozó település mintegy hatezer fős lakossággal. Nevét többször megváltoztatta. A hajdani Ireg falu helyén épült fel, innen a Járek elnevezés. Magyaros neve Jármos lett, de ezt a nevet Tisza István miniszterelnök tiszteletére csakhamar Tiszaistvánfalvára változtatta. Másfél évszázadon át teljesen német település volt (Jarmosch).

5.

Értékes kőfaragványok bukkantak fel a borosjenői vár falkutatásakor

Szeptember 16-20. között a Teleki László Alapítvány által megvalósított Rómer Flóris Terv anyagi támogatásával, az Arad Megyei Múzeumokkal (Complexul Muzeal Arad) szakmai partnerségben, a helyi önkormányzat adminisztratív segítségével újabb falkutatásokra nyílt lehetőség a borosjenői (Arad megye) várban.

15.

Comentariu de UDMR, produs de Sc. Rabik Communications SRL, cod unic de identificare: 33190004

Fenntartható és zöld országot!

Romániában évente
25.000* idő előtti
elhalálózást okoz a
környezetszennyezés.

*az Európai Környezetvédelmi Ügynökség 2015-ös adatai szerint

**Védjük környezetünket! Utazzunk
többet vonattal, járjunk biciklivel,
rollerrel. Az apró lépések nagy
változásokat hoznak.
MUTASS TE IS PÉLDÁT!**

KELEMEN
HUNOR

OKTÓBER
25., péntek
A Nap kel
 7 óra 53 perckor,
lenyugszik
 18 óra 19 perckor.
Az év 298. napja,
hátravan 67 nap.

IDŐJÁRÁS
Napos idő várható
Hőmérséklet:
 max. 23°C
 min. 5°C

Joker
 LOTÓ
 40
 LOTÓ

Isten éltesse!
 Ma **BIANKA** és **BLANKA**,
 holnap **DÖMÖTÖR** napja.
DÖMÖTÖR: a Demeter (a
 görög Démétriosz névből származik)
 férfinév önállósult alakváltozata.

✿ ✿ ✿

VALUTAÁRFOLYAM
 BNR – 2019. október 24.

1 EUR	4,7528
1 USD	4,2708
100 HUF	1,4419
1 g ARANY	204,3941

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

31, 14, 21, 5, 23 + 13 **NOROC PLUS: 7 5 6 0 4 9**

1, 14, 24, 12, 23, 16 **SUPER NOROC: 1 5 3 1 6 8**

49, 6, 27, 20, 26, 28 **NOROC: 8 1 8 0 2 6 5**

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!
 Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő
 hónapra a Népújság szerkesztőségében:
 Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám,
 2. emelet, 57-es iroda. Borbély Ernő,
 naponta 8-14 óra között, szombat – vasárnap zárva.
 Tel. 0742-828-647

Megyei hírek

Másfél órára lezárják a főteret

Október 25-én, ma, a román hadsereg napja alkalmából 10.30 és 12 óra között lezárják a közúti forgalom előtt Marosvásárhely főterét. A haditechnikai eszközöket a Rózsák terén vonultatják fel, a Győzelem téren pedig a katonai ünnepeket tartják.

Virágvásár Marosvásárhelyen

Október 28. és november 3. között szervezik meg Marosvásárhely főterén a hagyományos, eladással egybekötött virágkiállítást. A Rózsák terén, a virágóra körül zajló vásáron helyi és megyei virágtermesztők vehetnek részt virágokkal és szezonális kompozíciókkal.

Mától utalják a magyarországi támogatásokat

Ezen a héten indul a támogatások folyósítása a Szülőföldön magyarul program keretében. Az első átutalásra október 25-én, ma kerül sor. Az idén az OTP Bank szakított a hagyománnyal, és nem abécésorrendben utalja a támogatásokat. Minden jogosult levélben értesítenek a kifizetés időpontjáról, illetve arról, ha probléma adódott a bankszámlaszámukkal. A levelekre jövő hét elejétől lehet számítani, amennyiben az igénylők november végéig nem kapják kézhez, telefonáljanak a pályázati irodához. Azok, akiknek hiánypótlást kellett beküldeni, december előtt nem számíthatnak a kifizetésre, sem az értesítő levélre. A támogatás összege egy gyermek után az előző évhez hasonlóan 310 lej, egyetemi hallgatók esetében pedig 40 lej.

Gyöngykoszorú-találkozó Mezőbádon

Október 26-án, szombaton a Csipkebogyó néptáncscsoport szervezésében Mezőbádon Gyöngykoszorú-találkozót tartanak. A rendezvény déli 12 órakor felvonulással kezdődik, 12.30-tól istentiszteletet tartanak, ezt követően kezdődik a 17 meghívott csoport előadása a kultúrotthonban. Az esti táncbádban az Üver együttes muzsikál. A programot a Bethlen Gábor Alap támogatta.

Rövid terápiás program szenvedélybetegeknek

A Bonus Pastor Alapítvány november 4 – 15. között kétéhetes rövid terápiás programot szervez szenvedélybetegeknek és felnőtt hozzátartozóiknak. Azok jelentkezését várják, akik változtatni szeretnének alkohol-, drog-, játék- vagy társfüggőséggel terhelt életmódjukon. Helyszín a magyarországi terápiás otthon. Jelentkezési határidő október 30. Jelentkezni, valamint további részletek felől érdeklődni Marosvásárhelyen Bartha Évánál a 0740-056-691 telefonszámon lehet.

Pop-up café – kutyás találkozó

A marosvásárhelyi 112 Coffehouse és a Petportrait.ro a nyári szünet után újabb találkozóra várja a kutyatartókat és négylábú kedvenceiket a George Enescu u. 2. szám alatti kávézóba. A kutyás együttélésre október 27-én, vasárnap 9 és 15 óra között kerül sor.

Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

NÉPÚJSÁG
 ÖNÁLLÓ
 MAROS MEGYEI NAPILAP
 Kiadja az IMPRESS KFT.
 FŐSZERKESZTŐ:
 Karácsonyi Zsigmond
 LAPSZERKESZTŐK:
 Antal Imola
 Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antal Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczadi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaali Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Pirokska, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Katalin, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁMMENEDZSER:** Borbély Ernő – e-mail: reklam@e-nepujasg.ro, tel. 0742-828-647.
REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn, tel/fax: 00-40-(0)265-268-854. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasg.ro **E-mail:** nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265/266-780 és tel/fax: 0265/266-270, közönségszolgálat: 0365/410-440, 0265/266-780. **Nyomda:** Palatino.
 A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben, tel.: 0742-828-647.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 8-16 óra, péntek: 8-15 óra, szombat zárva, vasárnap: 10.30-14.30 óra között.

Befejezik az utcák aszfaltozását

A napokban befejezik az utcák aszfaltozását Kerelón és Búzásbényőben. A helyi vidékfejlesztési program (PNDL 2) által támogatott munkálatnak köszönhetően 22 utcában összesen 17,5 km aszfalt-szőnyeget terítettek le. A beruházás értéke 11 millió lej, ebből az önrész 420.000 lej volt. A helyi alapokból mintegy 1,5 millió lejes hozzájárulással kibetonozták az árkokat, terbe teszik a hidakat, áttereszeket és a kapubejáratokat is. Szentmargitán és Dellőn is következik az aszfaltozás. A két településen be kellett fejezni a csatornahálózat kiépítését, majd ezt követően folytatják az infrastruktúra-felújítást. A polgármesteri hivatal meg is kapta a szükséges engedélyeket a munkálatok megkezdésére, így várhatóan két héten belül kivonulnak a munkagépek az összesen 5,7 km hálózat lefektetésére. Ezt követően az aszfaltozás 1

Fotó: Vajda György

millió euróba kerülhet, erre is előteremt a pénzt az önkormányzat. (vajda)

Erdély TV-műsorajánló: A Székelyföldi Legendáriumról az animáció világnapján

Pénteken 18.20 órakor a **Mozaik** műsor vendége Czirjék Katalin, a Női vállalkozók Erdélyben egyik alapítója, aki e csoport új projektjét ismerteti. Vasárnap 13.30 órakor az **Üzenet szeretettel** műsor vendégei Fazakas Szabolcs, a Székelyföldi Legendá-

rium ötletgazdája, valamint a Mesehetes zenekar tagjai. Vasárnap 17 órától jelentkezik a **Pszichotrillák** műsor, amely a megcsalás feldolgozásáról szól, majd 17.30 órakor a **Hítélet** a romániai Máltai Szeretetszolgálatot mutatja be.

Hétfői sportműsor

LABDARÚGÁS. Az 1. liga 14. fordulójában, a marosvásárhelyi Tran-Sil stadionban, szombaton 20.30 órai kezdettel: Nagyszebeni Hermannstadt – Bukaresti FCSB.

A 3. liga V. csoportjának 10. fordulójában, ma 15 órától: Szászrégeni Avântul – Tordai Stiela Arieșul.

A 4. liga elitcsoportjának 11. fordulójában a következő mérkőzéseket rendezik a hét végén: ma 19 órától: Maroszentkirály-Náznánfalva – Ákosfalva (Sziget utcai műfüves pálya); szombaton 11-től: Nyárádtői Unirea – Kutyalva, Segesvár – Marosludas, Nagysármás – Szováta, Nyárádtői

Viitorul – Marosoroszfalu, Kerelő – Mezőszengyel.

A női 2. liga I. csoportjának 3. fordulójában, szombaton 15 órától: Székelyudvarhelyi Vasas Femina II – Marosvásárhelyi Ladies.

KOSÁRLABDA. A férfi 1. liga 3. fordulójában, ma 13.30 órai kezdettel, a Petru Maior egyetem tornacsarnokában: Marosvásárhelyi CSM – Aurel Vlaicu Főgimnázium.

RŐPLABDA. A női A2 osztály Nyugati csoportjának 2. fordulójában, szombaton, a Pongrácz Antal csarnokban: Marosvásárhelyi CSU Medicina CNUE – Temesvári CSU Politehnica.

A labdarúgó 1. liga 14. fordulójának televíziós közvetítési rendje

Október 25., péntek:

* 20.30 óra: Sepsiszentgyörgyi Seps OSK – FC Voluntari

Október 26., szombat:

* 18.00 óra: Chindia Târgoviște – Medgyesi Gaz Metan

* 20.30 óra: Nagyszebeni Hermannstadt – Bukaresti FCSB

Október 27., vasárnap:

* 15.00 óra: Academica Clinceni – CSU Craiova

* 17.30 óra: FC Botoșani – Gyurgyevói Astra

* 20.30 óra: Bukaresti Dinamo – Konstancai Viitorul

Október 28., hétfő:

* 20.30 óra: Jászvásári CSM Politehnica – Kolozsvári CFR

Valamennyi mérkőzést élőben közvetíti a DigiSport, a Telekom Sport és a Look Sport/Plus.

RENDEZVÉNYEK

Deliága Éva gyermekpszichológus Marosvásárhelyen

Miért viselkedik így a gyermekem? – ezzel a címmel tart előadást Marosvásárhelyen a Bolyai Farkas Líceum dísztermében október 28-án, hétfőn 18 órától a Piros.Produkcio meghívására, a Védem Egyesület közreműködésével Deliága Éva okleveles gyermekpszichológus, integratív gyermekterapeuta, aki több mint tizenöt éve foglalkozik azzal, hogy mi áll a gyermekkori viselkedésproblémák hátterében. A magyarországi szakember szakszergontól mentesen, érthető módon fogalmazza meg szakszerű, tudományosan is alátámasztott pszichológiai tapasztalatait, hogy azok gyakorlatba ültetve megkönnyítsék a szülők

gyermekkel való foglalkozását. Jegyek elővételben a Kultúrpalota jegypénztárában kaphatók 30 lejért.

Őszi esztendő kereké

A Világló Egyesület és a Maros Megyei Múzeum néprajzi és népművészeti részlege szervezésében október 26-án, szombaton délelőtt 10 órától gyermekfoglalkozás lesz a Néprajzi és Népművészeti Múzeumban, Marosvásárhelyen, a Rózsák tere 11. szám alatt. A részt vevő 1–4. osztályosok az őszi ünnepek szokásaival, hagyományával ismerkedhetnek meg. A programban közös játék, mesehallgatás, rongybaba-, Márton-napi lúd- és csutkarozó-készítés is szerepel. A belépő 5 lej. A részvételi szándékot a virginasemese@yahoo.com e-mail-címen, illetve a 0720-671-640 telefonszámon jelezhetik az érdeklődők. A program szakmai partnere a Hagományok Háza.

642357800069

ISSN 1220-3475 (print);
 ISSN 1584-3238 (online)

Bojkottálták a tanácsulást Marosvásárhelyen

Az RMDSZ „ellenzi a felelőtlen városvezetést”

Tegnap költségvetés-kiigazításról kellett volna szavazniuk a marosvásárhelyi közgyűlési képviselőknek, a tanácsulást azonban jelenlét hiányában nem lehetett megtartani. A Maros megyei RMDSZ közleményben tudatta a sajtóval, hogy ellenzi a felelőtlen városvezetést és az eladósodást, emiatt a frakció távol marad az október 24-i tanácsulésról.

Antalfi Imola

Mindössze hatan jelentek meg a marosvásárhelyi tanácsnapos ülésén, köztük négy liberális képviselő: Miculi Vasile, Todoran Radu, Moldovan Călin és Matei Dumitru, illetve Makkai Gergely (RMDSZ) és Papuc Sergiu (PSD) alpolgármesterek, akik egyben tanácsosok is. Az RMDSZ, a PSD és a POL képviselői nem jelentek meg, így az ülésvezető szerepét átvevő Papuc Sergiu megállapította, hogy nincs meg a szükséges létszám, emiatt nem tartható meg a gyűlés.

A megyei RMDSZ a délelőtti folyamán sajtóközleményben tájékoztatót, hogy az RMDSZ helyi tanácsosai azért nem vesznek részt az október 24-i sürgősségi tanácsulésen, „mivel a város vezetősége ismét olyan költségvetés-kiegészítést terjesztett elő, amely nem felel meg a pénzügyi valóságnak”. „Marosvásárhely megyei jogú város 24 millió lejt kapott a kormánytól, azonban a betervezett költségvetés-kiegészítés nem ennek az összegnek a felhasználásáról szól, hanem ennek sokszorosáról, amire viszont egyáltalán nincs fedezete a városnak. Az RMDSZ tanácsosai a rendkívüli tanácsulés előtt tartott szakbizottsági gyűlésen kérték, hogy csak az államtól kapott 24 millió lejről döntsenek. A polgármester azonban nem vette figyelembe kérésüket. A mai (tegnapi – szerk. megj.) költségvetés-kiegészítéssel ismét több évre adósítanak el a várost, hiszen újabb 230 millió lejes kötelezettségvállalást

terjesztettek elő. Az RMDSZ hónapok óta hangsúlyozza, hogy ez az út nem járható. Véget kell vetni a felelőtlen gazdálkodásnak és eszement költségeknek, a marosvásárhelyiek jövőjével senkinek nem szabad hazardíroznia!” – áll a szervezet közleményében. Ugyanakkor azt is hangsúlyozza az RMDSZ-frakció, hogy legfőbb prioritásnak tartja az intézményhálózat és a közszolgáltatások fenntartását, vagyis azt, hogy működjön a közszállítás, a személtelherdás, ne kerüljön veszélybe az iskolák működtetése, tudja az önkormányzat az alkalmazottak fizetéseit fedezni. Ezért „amennyiben a város működése bármilyen módon veszélybe kerülne, és emiatt újabb sürgősségi tanácsulés összehívására kerül sor, úgy az RMDSZ tanácsosai azon az ülésen készséggel részt vesznek, és megszavazzák a közszolgáltatások működését lehetővé tevő költségvetés-kiigazítást”.

A tanácsnap előtt *Claudiu Maior*, a polgármester tanácsadója a sajtóval közölte, hogy jelenleg a kormánytól kapott – Marosvásárhely polgármesteri hivatalának a számláján levő – 24 milliót nem lehet felhasználni, mert egyes tanácsosok nem jöttek el a rendkívüli ülésre, hogy döntsenek a pénz sorsáról. Az RMDSZ közleményének nagy részét félrevezetőnek nevezte, hangsúlyozva, a végrehajtó nem úgy kell összeállítsa a költségvetés-kiigazítást, ahogy az RMDSZ-frakció szeretné, ezt a tervezetet a testület által előzőleg jóváhagyott határozatok alapján állítják össze. „140 millió lej az EU-tól jön, 8 millió lej szintén az EU-tól jön két bölcsőde megépítésére. A Dózsa György utca felújítása 6 millió lej, a kerékpársávok 6 millió lej – szintén uniós alapokból. Ezek a tanácsosok politikai szerepet játszanak. Ha kell, bűnügyi feljelentést is teszünk” – nyilatkozta *Claudiu Maior*.

Nem kizárt, hogy jövő csütörtökön, az októberi soros tanácsulésen ismét napirendre tűzik a költségvetés-kiigazítást.

Előzetesben a baleset helyszínéről elmenekülő gépkocsivezető

Halmazati bűncselekmény gyanúja

Bűnhalmazat gyanújával helyezték harmincnapos előzetes letartóztatásba azt a 23 éves marosvásárhelyi férfit, aki vasárnap este elhagyta a Szabadi úti, halálos kimenetelű közúti baleset helyszínét.

Pálosy Piroska

A Maros Megyei Rendőr-felügyelőség tájékoztatása szerint azonosították a tragédia helyszínéről elmenekülő 23 éves marosvásárhelyi gépkocsivezetőt, október 21-én közúti bűncselekmény gyanújával 24 órára őrizetbe vették, a bíróság pedig 22-én, kedden elrendelte a harmincnapos előzetes letartóztatását.

A rendőrségi nyilvántartás szerint az elővigyázatlan manővert végrehajtó sofőr gépkocsivezetői engedélye fel volt függesztve egy korábbi közúti kihágás miatt, így hajtási nélkül vezetett. A drogteszt nyomán kiderült, hogy vezetés előtt tudatmódosító szereket használt, ezért a megyeszékhelyen kör-

házba szállították biológiai mintavételezés végett. Az ügyet gondatlanságból elkövetett emberölés, a baleset helyszínének rendőrségi jóváhagyás nélküli elhagyása, közúton felfüggesztett hajtási jogosítvány nélküli vezetés, alkohol vagy tudatmódosító szerek hatása alatti vezetés bűncselekmények elkövetésével vizsgálják.

A rendőrség szerint a tragédia vasárnap 23.10 órakor Marosvásárhelyen, a Szabadi úton történt. Egy 20 éves mezőcsávási fiatal Marosvásárhely irányából Mezőcsávás felé nagy sebességgel haladva járművével nekiütközött az előtte haladó és körültekintés nélkül megforduló kocsinak, elvesztette a jármű fölötti uralmát, és egy hídfőnek, majd pedig egy ingatlan kerítésének csapódott. A 20 éves gépkocsivezető súlyos sérüléseket szenvedett, a jármű utasa, egy 17 éves mezőcsávási fiatal a helyszínen életét vesztette. A szabálytalanul megforduló autó vezetője a baleset helyszínéről elmenekült, a rendőrök egy közeli mellékutcában találtak a járművére.

Aktuális

A doktor kulcsa

Benedek István

Már az alakuló kormány személyi összetételét is taglalták tegnap a hírportálokon, de egyelőre még olyan bizonytalan a bizalmi szavazás kimenetele, mint ama kutya vacsorája. A helyzet kulcsa egyelőre Victor Pontánál van, aki a szocdemek disszidenseiből összefércelt pártjával hozzájárult egykori alakulata kormányának a megbuktatásához, de az egykor kormányzó partnereinek számító liberálisok hatalomra kerülését már nem támogatja.

Most kezd meglátszani, hogy a kormánybuktató kezdeményezés hátterében nem volt elég előrelátás, mert erre a fordulatra számítani lehetett. Olyan helyzet állt most elő, amiben senkit nem terhel a kormányzás felelőssége, mert a még ügyvivőként hivatalban levő kabinetet már megbuktatták, az újnak a beiktatásához meg nincs elég szavazatuk a kezdeményezőknél. Ideális helyzet ahhoz, hogy az elnökválasztási kampány legesélyesebb jelöltjei válogatott finomságokat vagdoszassanak egymás fejéhez a mikrofonok előtt, ami egyedül az ő bizalmi indexüknek tehet jót. Egyes jogászok szerint ezt a langyos vízben való pancsolást akár a jövőre esedékes parlamenti választásokig el lehet húzni, ha a politikusok uralmi kedve és hatalmi érdekei úgy kívánják.

Az ország és az adófizetők érdekei amúgy sem igen zavarják őket, ennek már számtalan esetben tanúbizonyságát adták.

„Dottore” egyáltalán úgy kerülhetett ilyen kulcshelyzetbe, hogy a közéleti szereplésben csak hatalomszerzési eszközt, de nem a köz érdekében végzendő feladatot látó politikusok simán elengedték a fülük mellett azt a – civil szférában már hosszú ideje megfogalmazódott – javaslatot, hogy be kellene tiltani a pártpolitikusok vándorlását. Dohány pártja ugyanis atyjának halvány szándékaiban sem létezett a legutóbbi parlamenti választásokkor, ma mégis több mint félszáz képviselőt és szenátort tudhat a soraiban, és dönthet a kormányállításról. De nem ez az első példa arra, hogy a parlamentben kulcskérdésekről dönthető politikai erővonalak már halvány közzönő viszonyban sincsenek a választásokon kifejezésre jutott szavazói akarattal. Ez a népképviselő elvénél nyílt arcucsapása, ami már sokadszor történik meg, és egyelőre úgy tűnik, még a politikai élet önfelkent reformátorait sem hatja meg olyan mértékben, hogy legalább komolyabban beszéljenek róla. Hogy az ilyenfajta politikacsinálásban megedződött öregfiúk szemében ez nem gond, azon senki ne lepődjék meg. Azért is néz ki úgy ez az ország, ahogy, mert itt nem a tisztesség számít erénynek, hanem a balkáni értelemben vett élelmesség.

Ország – világ

Bizalmat kért a parlamenttől a PNL kormánya számára Ludovic Orban

Bizalmat kért a parlamenttől a PNL által alakított kormány számára Ludovic Orban miniszterelnök-jelölt, a PNL elnöke. Orban karcsúsított, 18 tagú kormányt javasolt a jelenlegi 25 tagú kabinet helyett. Miniszterelnök-helyettesnek Raluca Turcan képviselőházi frakcióvezetőt jelölte, a külügyminisztérium élére pedig Bogdan Aurescu elnöki tanácsost hozná vissza, aki korábban is vezette már a román diplomáciát. A politikus az általa javasolt kormányprogramot is betervezte a törvényhozásnak. Rövid távú céljai között egyebek mellett a választások megszervezését, az ország európai szellemű megreformálásának előkészítését jelölte meg. A házbizottság várhatóan hétfőn dönt a miniszterjelöltek szakbizottsági meghallgatásának menetrendjéről. (MTI)

Az EP szankciókkal sújtaná Törökországot

Az Európai Parlament képviselői strasbourgji plenáris ülésükön nemzetközi szankciók meghozatalára szólítottak fel Törökországot ellen az észak-szíriai hadműveletek miatt, valamint egy, az ENSZ felügyelete mellett működő biztonsági övezet létrehozását sürgették Szíria északi részén – közölte az uniós parlament csütörtökön. A strasbourgji ülésen elfogadott állásfoglalásban az Európai Parlament arra mutat rá, hogy az északkelet-szíriai török beavatkozás a nemzetközi jog súlyos megszegését jelenti, az egész térség stabilitását és biztonságát aláássa. A képviselők határozottan elítélték „az északkelet-szíriai egyoldalú török beavatkozást”, és Törökországot csapatainak kivonására szólították fel. (MTI)

Ujgur kisebbségjogi aktivista kapja az EP Szaharov-díját

Ilham Tohti ujgur kisebbségjogi aktivistának ítélte oda csütörtökön az Európai Parlament (EP) a gondolat és véleménynyilvánítás szabadságáért folytatott küzdelem elismerésére létrehozott Szaharov-díjat. Az egyetemi tanár a muszlim vallású kínai ujgur kisebbség jogait kívánta előmozdítani, társalapítója volt egy weboldalnak, amelynek célja az ujgurok és a kínaiak közötti megértés elősegítése. Állítólagos „lázító, felforgató tevékenysége” miatt életfogytig tartó börtönbüntetését tölti Kínában. Az 50 ezer euróval járó díjat a képviselőtestület decemberi plenáris ülésén adják át. Az utolsó körben a jelöltek között volt még három brazil jogvédő, illetve egy, a női nemi szervek megcsonkítása ellen harcoló kenyai csoport. (MTI)

Új biztost jelöltek a franciák

Thierry Breton, az Atos francia informatikai (IT) vállalat vezérigazgatóját, korábbi pénzügyminisztert javasolja az új Európai Bizottság belső piaci biztosi pozíciójára Emmanuel Macron francia elnök – közölte a francia elnöki palota szóvivője úján csütörtökön. Macron két héttel azután nevezte meg Franciaország új jelöltjét az uniós biztosi pozícióra, hogy az Európai Parlament (EP) illetékes szakbizottságai kétszer is leszavazták a korábbi francia jelölt, Sylvie Goulard kinevezését. A francia elnöki palota illetékese közölte, az új jelölt megnevezését intenzív tárgyalások előzték meg Ursula von der Leyennel, az új Európai Bizottság megválasztott elnökével. Az új jelölt portfóliója változatlan marad – tette hozzá. Thierry Breton 1955-ben született, 2005 és 2007 között pénzügyminiszteri pozíciót töltött be Jean-Pierre Raffarin és Dominique de Villepin miniszterelnökök kormányában. 2009 óta az Atos informatikai (IT) vállalat vezérigazgatója. (MTI)

A jövő hétig már nem tárgyalják a Brexit-megállapodást

A csütörtöki programismertetés szerint a brit EU-tag-ság megszűnésének (Brexit) jelenleg érvényes, egy hét múlva esedékes határnapjait már nem tárgyalja a londoni alsóház a Brexit feltételrendszerét rögzítő megállapodást. Az Egyesült Királyság a mostani helyzet alapján október 31-én, jövő csütörtökön lépne ki az Európai Unióból. Boris Johnson miniszterelnök azonban a hét elején bejelentette, hogy a kormány szünetelteti a Brexit-megállapodás ratifikációs folyamatát, amíg az Európai Unió döntést nem hoz a Brexit halasztását indítványozó brit kormányzati kezdeményezésről. Johnsonnak szombaton kellett kezdeményeznie az uniós állam- és kormányfők alkotta Európai Tanácsnál a Brexit halasztását a jövő csütörtöki határnapról 2020. január 31-ig, annak a törvénynek megfelelően, amely megtiltotta a megállapodás nélküli kilépést, hacsak az alsóház ezt külön határozatban nem engedélyezi. A ratifikációs folyamat szüneteltetéséről szóló bejelentés előzményeként a képviselők leszavazták a megállapodás törvénybe iktatására kidolgozott rendkívül feszes kormányzati menetrendet. (MTI)

Adattár az egykori vármegyéről

(Folytatás az 1. oldalról)

a kor legkiválóbb tudósai, szépiroí járultak hozzá a megjelenéséhez. Az első kötet előszavát Jókai Mór írta, olyan szerzők írtak bele, mint Móricz Zsigmond, Benedek Elek, Fraknoi Vilmos, Tisza Kálmán stb.

A konzul elmondta: Hargita és Kovászna megyében 30-30 sorozatot adtak át oktatási intézményeknek, egyházaknak, közintézményeknek, könyvtáraknak, Maros megyébe 25 sorozat kerül, többek között a megyei múzeumhoz, a Teleki Tékához, a megyei könyvtárhoz, de kap belőle a Bolyai, a katolikus líceum, a katolikus esperesi hivatal, többek között Szászrégen, Nyárádszereda, Marosszentgyörgy könyvtárai is.

Az új sorozat kiegészült egy angol nyelvű összefoglalóval, amelyet azok számára ajánlanak, akik nem ismerik a magyar nyelvet, és érdeklődnek a kötetekbe foglaltak iránt.

Ami a könyvadományt illeti, a konzul hozzáfűzte: ma már „nem divat könyvet adományozni, de úgy gondoljuk, hogy az elektronikus adathordozókkal szemben a könyv még mindig maradandóbb. A leg-

modernebb adattárolók is legtöbb 100 évet tartanak, míg a könyvek több évszázadig fennmaradnak.” A kötet korabeli technikával szépen tipografizált munka, fotók, metszetek, rajzok, térképek, statisztikák gazdagítják.

A megajándékozottak nevében Péter Ferenc, a megyei tanács elnöke vette át szimbolikusan a köteteket, és köszönte meg az adományt. Kifejtette, számunkra fontos, hogy a magyar kormány külpolitikája több szálon is összeköti az erdélyi magyarokat az anyaországgal. A szülőföldön maradási gazdaságfejlesztési programokkal segítik, emellett nagyon fontos az is, hogy megőrizzük az identitásunkat, kultúránkat, ami a közösségépítés fontos eleme. Ismernünk kell közös történelmünket, amire büszkék lehetünk, mint ahogy arra is, hogy magyarokként megmaradtunk Erdélyben – mondta az elnök, majd hozzátette: a kutatók, történészek mellett a közigazgatásban dolgozók, előljárók is találhatnak érdekes, hasznos információkat, mert a monográfia olyan adatokat is elénk tár, amelyek részletesen ismertetik, miként működött a vármegyrendszer.

Soós Zoltán megajándékozott intézményvezetőként, szakértőként elmondta, hogy a kötet olyan korba röpi minket, amelyre még mindig nosztalgiaiával gondolunk. A múlt század vége az Osztrák–Magyar Monarchiában a fejlődés időszaka volt. Mindaz, ami minket körülvesz, a középületek stb. kötődik ehhez a korhoz. Mindemellett annak a kornak a sajátossága volt, hogy az állam először vállalt szerepet a tudományos élet fejlesztésében, felismerték azt, hogy a szakember és a szakmunka lendítheti előre az országot, a tudományt, a kultúrát. Így készült el a szóban forgó kötet, és ez időben jelentek meg magánvállalkozásokként a sokunk által ismert Révai, a Pallas és más nagylexikonok.

Végül a konzul elmondta, egyelőre 25 helyre kerültek a kötetek, de még tudnak adni másoknak is. Amúgy egy sorozatnak félmillió forint az ára. A 26 kötet öt dobozba fért be, amelyeknek súlya egyenként 55 kg, így nemcsak képletlenül, hanem valóban nagy volumenű ajándékkal lepték meg az oktatási, egyházi és kulturális intézményeket.

Összefogás a környezetvédelemért Szemléletváltás a közéletben és a politikában

Kelemen Hunor államelnökjelölt kampányának egyik jelmondatában „fenntartható és zöld országot” szeretne, amelyben jobban odafigyelünk a környezetvédelemre, szorgalmazza a közszállítási és az alternatív környezetkímélő közlekedési eszközök használatát, olyan apró lépések megtételét, amelyek nagy változásokat hoznak. Az RMDSZ mindig is kiemelten foglalkozott a környezetvédelemmel, Borbély László és Korodi Attila miniszteri beosztásban is dolgozott. Korodi Attila a parlament képviselőházi frakciójának vezetőjeként is hozzájárulhat ahhoz, hogy a jogszabály megalkotásakor előtérbe kerüljenek a környezetvédelmi kérdések. Az alábbiakban vele beszélgettünk.

Vajda György

– *A tapasztalat azt igazolja, hogy néhány éve történt ugyan előrelépés a környezetvédelmi gondok rendezésében, de az utóbbi időszakban mintha mindez megtorpant volna, holott valójában beindultak életképes programok is.*

– Sajnos valóban azt látjuk, hogy ahhoz képest, hogy milyen ütemben kellene ezekkel a kérdésekkel foglalkozzon a román állam, egyre kevesebb energiát fordít erre mind pénzügyi, mind a humán erőforrás terén. Ezenkívül a mostani kormány is több intézményre osztotta le a környezetvédelmi kérdések kezelését, megoldását. Ez jelzi, hogy nincs átfogó, egységes gondolkodás e téren. Például nem lehet környezetvédelemről beszélni úgy, hogy az erdő- és a vízgazdálkodással más-más minisztérium foglalkozzon. A környezetvédelem nemcsak a természetes, hanem az ember által belakott urbanus (városi), vidéki településre, ipartelepre, arra a térre is kiterjed, ahol a mindennapi élet zajlik. Ezért a felmerülő gondokat egységesen kellene kezelni, mivel összefüggnek a folyamatok. Ez a szemlélet hiányzik mind a kormányzati munkából, mind a politikai döntéshozatalból. Például az erdőgazdálkodás terén azon túl, hogy vannak törvények, szükség

lenne jogszabályokon alapuló, jól működő rendszerekre is. Az RMDSZ kezdeményezésére a kormány működésbe helyezte Romániában a digitalizált erdőradart, amely a kitermeléstől a szállításon át a feldolgozásig követi a fa útját, és radikálisan visszaszorítja az illegális kitermelést. Jelenleg abban a helyzetben vagyunk, hogy ez a digitális rendszer létezik, viszont az önkormányzatok nem fektetnek hangsúlyt a működtetésére. Az is elgondolkodtató, hogy a Romániában nyilvántartott 13 millió hektár mezőgazdasági területből csak 9 millió hektárt művelünk meg, 4 millió hektár parlagon van. Ezeknek a területeknek egy része, főleg az ország déli vidékein, a klímaváltozás miatt elsivatagosodott, tönkrement. Erdélyben még mindig az 1980-as, 1990-es évek között megkezdett árvízvédelmi munkálatokat folytatják, gátakat építenek, ami miatt értékes mezőgazdasági terület vált terméketlenné, eltűnt vagy csökkent a talajvízszint. Ezeket a területeket vizes helyekké kell alakítani. A vízgazdálkodás terén még mindig ezt a

„klasszikus” árvízvédelmet finanszírozzuk, annak ellenére, hogy a zöld megoldásokra uniós támogatás van, ami nem a gátak építésében látja a megoldást, hanem az ideiglenes víztárolók, vizes élőhelyek rehabilitálásában, amelyek adott esetben képesek átvenni árhullámok a csúcshozamot. A kisebb patakok mentén pedig nem a betonfalak jelentik a biztonságot, hanem az olyan mederátalakítás, amelynek köszönhetően megmarad a talaj ellátásához szükséges vízmennyiség. Ez jelenti a fenntartható vízgazdálkodást és mezőgazdálkodást. Ami pedig az erdősítést illeti, akár 200.000 hektár területet is újra lehetne telepíteni. Ehhez is hiányoznak a konkrét, hosszú távú programok.

– *Az előbb említette, hogy nem csak a természetes élőhely védelme fontos.*

– Az urbanus, vagy más szóval „belakott” környezetünkön is van jócskán javítanivaló. Annak ellenére, hogy a légszennyezés csökkentését, a káros anyagok kibocsátását nagyon szigorú uniós előírások szabályozzák, amelyek a

hazai törvénykezésben is megjelennek, nincsenek konkrét megoldások az olyan kérésekben, mint a közúti szállítás. Zsúfoltak a városok, nincsenek terelőutak, nem épülnek az autópályák, elavult a vasúthálózat, a legtöbb városban a tömegközlekedési rendszer, kevés önkormányzat támogatja biciklis útvonalak kiépítését. Ugyanakkor fokozza a légszennyezést az elavult kiskazánok működtetése, akadozik a tömbházak hőszigetelési programja, amely nem terjed ki a magánházakra. Egy szóval hiányzik egy átfogó beruházási koncepció, amelynek alapján energiatékonyra tesszük azt a környezetet, ahol élünk, dolgozunk, hogy ezáltal csökkentsük a légszennyezést. És itt értünk el egy másik globális kérdéshez, amelyet már lokálisan is érzékelünk: a globális felmelegedést. Ugyanis rövid távon bármennyire jó az, ha a Csíki-medencében októberben 28 Celsius-fok van, és kevesebb tüzelőanyagot használunk, de hosszú távon igencsak káros, ugyanis felborul a vidék hő- és vízháztartása, a négy évszakos rendszer, amely érinti a mezőgazdaságot is. Képtelenek leszünk az átalakulásra. Előbb-utóbb szembe kell nézni azzal, hogy a viharok, más esetben pedig a huzamosabb csapadékhiány átalakítja a közvetlen élőhelyünket is. Ezek olyan tendenciák, amelyek globálisak ugyan, de helyi szinten kell rájuk megoldásokat találni. És nem beszéltem még az eltorzult fogyasztói kultúráról, az elavult, kevésbé finanszírozott hulladékgazdálkodási rendszerről, a csomagolóipar átalakításának szükségességéről. Amire egységes koncepció hiányában egyelőre nem látok konkrét megoldásokat.

– *Sorolhatnánk a példákat, hiszen a kérdés nagyon összetett. Rész megoldások születtek, és ebben akár a miniszteri beosztást betöltő RMDSZ-politikusoknak is részük volt. Mi működik még ezekből a programokból?*

– Konkrétan hozzánk köthető a zöldházprogram. Tavaly az RMDSZ javaslatára törvénymódosítással az is lehetővé vált, hogy kis vízerőművek vagy napelemek által termelt villamos energiát átvegye az állam. Működik a szintén általunk kezdeményezett roncs- autópálya program, pályázatot hirdettünk kerékpárutak kiépítésére, szorgalmaztuk az erdősítést. Voltak kísérleti jellegű árvízvédelmi beruházások, amelyek során környezetkímélő módszerek-

kel rehabilitáltuk a vizes élőhelyeket. Hiába van európai irányelv, ha nincs erre hazai stratégia. Többször próbálkoztunk azzal, hogy az oktatási rendszerbe a fogyasztói kultúrát, a környezetkímélő szemlélet kialakítását előtérbe helyező tantárgyakat vezessenek be, amelyek kapcsán a fiatalok megértsék ezeket a kérdéseket, összefüggéseiben lássák mindazt, ami körülöttük történik, készüljenek fel a következő évtizedek környezetvédelmi kihívásaira. Nem jártunk sikerrel.

– *Államelnök-választási kampányban vagyunk, az RMDSZ jelöltje, Kelemen Hunor egyik célkitűzése szorgalmazni, hogy Románia legyen fenntartható és „zöldország”. Mit tehet egy elnök az említett célkitűzés megvalósításáért?*

– A környezetvédelem, civilizációs betegségeink „gyógyításának” problematikája nemcsak jogszabályi kérdés, hanem politikai attitűd, felelősségvállalás is. Az államelnök akkor tud hathatósan közbenjárni, ha ezeket a témákat fenntartja a társadalmi párbeszédben, a politikai döntéshozókkal lefolytatott tárgyalásokon, és megoldásokra készíti őket. Azért jó, ha egy államelnökjelölt, Kelemen Hunor ezekről beszél, mert ha van politikai akarat, akkor az ötéves mandátum alatt eredményeket is lehet felmutatni. A politikumnak állást kell foglalni az államelnök által megjelölt tematikával kapcsolatban úgy, hogy elutasítja vagy elfogadja, gyakorlatba ülteti az adott ügy megoldását. Ha Romániában olyan környezetvédő „zöld államelnökünk” lenne, aki szem előtt tartja a környezetvédelmi és a fenntartható fejlődést célzó programokat, akkor talán előrelépés történhet a korábban jelzett gondok rendezésére. A környezetvédelemben az a gond, hogy a probléma kezelése leszűkül valamely politikai pártra, vagy egy miniszter odaadó munkájára, de összességében az ügy kezelését a pártok nem tekintik kormányzati prioritásnak, és ezáltal sokszor finanszírozáshiányos, intézményhiányos, döntésképtelen területté válik. Olyan megállapodásokat kell kötni a politikai osztályok, pártok között, amelyek nemcsak jogszabályokba, hanem konkrét cselekvési programokba is átültethetők, és közös egyetértéssel meg is valósíthatók. Ez garantálja hosszú távon a fenntartható fejlődést. Ennek lehet letéteményese az államelnök.

Színés Világ

XV. évf. 40. (687.) szám, 2019. október 25., péntek

Az eltüntetett templom és az elhantolt temető nyomában*

Ábrám Zoltán

Járek (Bácsárokszállás) a Vajdaság Autonóm Tartomány dél-bácskai körzetében Temerin községhez tartozó település mintegy hatezer fős lakossággal. Nevét többször megváltoztatta. A hajdani Ireg falu helyén épült fel, innen a Járek elnevezés. Magyaros neve Jármos lett, de ezt a nevet Tisza István miniszterelnök tiszteletére csakhamar Tiszaistvánfalvára változtatta. Másfél évszázadon át teljesen német település volt (Jarmosch). Ma szinte kizárólag szerbek lakják (Bački Jarak).

Személyes élmények

Újvidékről Zenta felé autóztunk szabadúszó közíró barátommal, Vicei Károllyal. Az elmúlt évtizedekben felduzzasztott lakosságú, igencsak ellentmondásos rendezettségű városképet sugalló vajdasági székhelyet elhagyva kis idő múltán arra lettem figyelmes, hogy egy nagyobb településen haladunk át, és az út két oldalán régmúlt dicsőséget hirdető tekintélyes polgárházak maradványai sorakoznak. Erre Karesz mindjárt fel is hívta a figyelmemet, sőt máris hozzátette: valamikor német falu volt, a házak némelyikén ma is olvasható a felirat, például az egyikén az, hogy Johann. Ahogy ezt kimondta, bal kéz felől máris szemembe ötlött Johann Wallrabenstein egykori háza, homlokzatán a jól kivehető névvel. Bár eredetileg nem szerepelt egynapos bácskai kiruccanásunk látnivalójaként, gondolkodás nélkül lassítottam, és leparkoltam az autót. „Gyere, keressük meg a német templomot!” – szóltam útítársamhoz.

Mielőtt a tényleges keresésbe, mi több: kutatásba fogtunk volna, szemügyre vettük a környék néhány tetszetős polgárházát. A többről már eltávolították a kapu feletti névtáblát, és az is jól észlelhető volt, hogy az egykori neobarokk vagy neogótikus stílusú házak sora ma már igencsak foghíjas. Ráadásul a megmaradtak egy része romos, falfirkával díszített. Bizony, Járek (Jarmosch) nyolcvan éve még tetszetős német falu volt, ma már legfeljebb az emlékekben él, miközben a hatalom igyekszik a múltat kitörölni az emlékezetből. Még szerencse, hogy olyan lakosok is akadnak, még ha kisebbséget is alkotnak, akik nem tagadják meg a múltat, akik bevallják, hogy egykor németek laktak itt.

Szóval, az egykori evangélikus templom felkutatására indulunk. Helyette egy pravoszláv templomra lelünk, melynek a csillogásából kitűnik, hogy nem túlságosan régóta építhették. De hol a régi templom? Elmegyünk a település központjába, átszeljük a parkot, szétmészünk a nagy útkereszteződésnél, de semmi árulkodó nyom. Furcsa, hiszen az erdélyi Szászföldön, a par-

tiumi svábok falvaiban mégiscsak fellelhető az istenháza, még ha használat hiányában elhanyagoltan és romosan, netán tatarozva és néhanapján használva. Itt hiába keressük. Társam szerbül érdeklődik az egyik falubelítől, aki elmagyarázza, hogy merre állt valamikor a templom. Éppen az útkereszteződés utáni sarkon, ahol téglatest alakú szocreál üzlet várja a vásárlókat. Elhaladunk mellette, mögötte néhány azbesztes hullámlemezrel fedett fabódé és elhanyagolt gazos terület, repedező betonlapok. Semmi sem utal arra, hogy hosszú évtizedekkel ezelőtt itt csendült fel hétről hétre, hogy „Erős várunk nekünk az Isten!”

Templom már nincs, se baj, keressük meg a temetőt! – hangosan gondolkodom. A temetők amúgy a települések múltjának hű tükrözői, meglátogatásra alkalmas turisztikai célpontok, bár nem szokták a vándor figyelmébe ajánlani őket. Én gyakran meglátogatok egy-egy temetőt, valahányszor idegen földet, helységet keresek fel. Megint érdeklődünk, azaz társam szerbtudásához fordulok. Egy óvodáskorú gyermekével éppen arra haladó anya a megkérdezett, aki készségesen elmagyarázza, hogyan találjuk meg a temetőt. Ráadásul arról is hírt ad, hogy nemrég egy szép emlékhelyet avattak a környéken az egykori internálótábor áldozatai emlékére. Szép ünnepséget tartottak ebből az alkalomból. Végül bevallja, német felmenőkkel rendelkezik.

Az eligazítás tökéletes, hamar elhagyjuk a falu szélét, és leparkolunk a temető előtt. Furcsa érzés és megállapítás kerít hatalmába. No, elsősorban nem azért, mert kirívóan díszesek a sírkövek, többnyire márkáns gránittömbök, márványlapok, szinte mindegyikre odavésve a halottak arcúja. A legfurcsább az ebben a giccsrengetegben, hogy a legrégebbi sír legfeljebb hetvenéves. Márpedig az általunk megszokott temetőkbe évszázadok óta temetkeznek, fellelhetőek régi sírkövek, terjedelmesebb történelme van a temetőnek. Itt nincs. Érthető, hiszen ezek mind szerb sírok, márpedig csak 1945-től élnek szerbek a településen. Addig németek éltek, és temették el apáikat és anyáikat, nagyapáikat és nagyanyáikat. De hova?

Régi temető nincs, csak a szerb temetőtől ötven-száz méterre egy 2017-ben felavatott emlékhely, szerb-német-magyar felirattal. Mögötte pedig a felszántott föld szélén egy egyszerű, felirat nélküli, nagyobb méretű puritán kereszt. Nemrég láttam hasonlót Periprava óhitű pravoszláv temetőjében, ahova a munkatáborban elpusztult áldozatokat temették el, és emlékükre állítottak fel egy nagy sima keresztet. Az fehér volt, emez barna, de a színelkülönbségtől eltérően ugyan-

aazzal a „jelenséggel” szembesülök most is, csak a helyszín és az áldozatok kiléte más. Névtelen kereszt az áldozatok emlékére. Ha nincs felirat, nem lehet lefesteni. Kidönteni sem érdemes, ráadásul a kereszt az mégiscsak a legfőbb keresztény jelkép. Aki tudja, lehetőleg őrizze meg magának a titkot. Aki pedig csak nézi, és nem látja, az ügyis ártatlanul továbbáll.

Én nemcsak nézem, hanem látom is. Lelki szemeim előtt megjelennek a rét helyén a lutheránus polgári sírok, majd az internálótáborban elpusztultak tömegsíriai. Látom a háborúban elesett fiak sírjai felett zokogó édesanyákat, és látom a hontalanságot választó fiak távollétében a lágerben elpusztult, sebtiben kiásott sírgödörbe helyezett meggyötört arcú anyákat. Aztán látom a büszkén feszengő, parancsokat osztogató titóista pártvezetőket, majd a temetőt ellepő buldózerék látványá kísért. Később az új falu, Bački Jarak lakói haladnak el az elhantolt temető, a felszántott rét mellett, hogy azon túl eljussanak hozzátartozóik sírjához. És látom a Németországból, Magyarországról, Nyugatról hazalátogatókat, akik a névtelen kereszt előtt néma kegyelettel mormolnak el egy imát itt elpusztult őseik emlékére. Béke poraikra!

Világhálóról szerzett ismeretek

Az internethez fordultam segítségül, hogy személyes tapasztalataimat összhangba hozzam a település történetével, a múlttal. Megtudtam, hogy 1787-ben a Habsburg-uralkodó evangélikus németeket telepített ide, akik 1823-ban megépítették lutheránus templomukat. A második világháború után a németeket ugyanúgy kiűzték innen is, mint a többi vajdasági településről. Az evangélikus templomot a partizá-

nok romba döntötték, helyén ma áruháza áll.

A szerb katonai közigazgatás (partizánok) a faluban 1944 végétől nagyjából a német, mellettük pedig kiemelten a magyar lakosság részére gyűjtőtábor rendezett be. Ide deportálták a Sajkásvidékről, Bácska délkeleti részéről, a Tisza dunai torkolatvidékéről a korábbi etnikai tisztogatást túlélő magyarokat is. Jugoszlávia Nemzeti Felszabadító Bizottságának adatai szerint a járeki táborban 3632 magyar színlődött. A halottak száma, különösen a gyermekek és az öregek esetében, rendkívül magas volt. Teleki Júlia kutatásai során 135 sajkásvidéki magyar áldozatot azonosított név szerint, akik ebben a táborban haltak meg (könyvének címe: Hol vannak a sírok?).

A járeki tábor két éven át működött. Miután a terület visszakerült Jugoszláviához, a délszláv kommunisták 1944 október végén a faluban és határában hozták létre az első, leghírhedtebb internáló- és megsemmisítő tábor. A még tartó második világháború idején tucatnyi hasonló célú tábor létesítettek a Bácskában és a Bánátban, melyeket az embertelen bánásmód mellett a folyamatos éheztetés, az orvosi ellátás hiánya, az időjárási viszontagságoknak való teljes kiszolgáltatottság jellemezte. A túlélők becslései szerint a táborba hurcoltak kb. fele elpusztult. Járek a jugoszláv katonai közigazgatás által irányított második legnagyobb gyűjtőtábor volt az országban, közel húszezer idekényszerített – főleg német – lakójával. Ha házas-társuk német volt, velük együtt szlovákok, ruszinok, horvátok, magyarok is kerültek a táborba. A haláltáboroként elhíresült járeki lágerben volt a legszörnyűbb a

helyzet, ahol a különféle járványos betegségek és az ellátás gyengesége miatt nagyon magas volt a halálozási arány. A visszaemlékezők szerint naponta több tucat ember vesztette életét a táborban.

Egyébként a tisztaistvánfalvi németek többsége engedelmességet a Wehrmacht felszólításának Románia katonai átállítását követően, és 1944 szeptember-októberben szekerekre rakta legfontosabb ingóságát, és visszaindult ősei XVIII. században elhagyott hazájába. A távozók maguk mögött hagyták a gondozott, gyönyörű házakkal ékes szülőfalut, közepén az ágostai evangélikus templommal, előtte Luther Márton szobrával. A felszólítások ellenére mégsem kelt mindenki útra, főleg az öregek maradtak otthon. Hogy közülük később hányan váltak a későbbi vérengzések vagy a láger áldozataivá, azt pontosan nem lehet tudni. Azt viszont igen, hogy „egyik napról a másikra” teljesen megszűnt a település addigi sváb jellege.

1945-ig a falut szinte csak németek lakták, de a háború végét követően helyükre szerbeket telepítettek, főként Bosznia-Hercegovinából. A szerb lakosság az utóbbi évtizedekben rohamosan növekedett, ezért a településnek városi jellegű település rangja lett. A számadatok beszédesek, mint mindig. 1900-ban, a századfordulón 2173 lakosból 2124 német, 47 magyar, 2 szerb. Száz évvel később, az ezredfordulón a 2002-es statisztikák szerint a település 5838 lakója (96,51%) szerb. A különbséget 13 nemzetiség teszi ki, első helyen a magyarok, hiszen 43 lakó vallotta magát magyarnak. A 7 német 0,11 százalékot tesz ki az egykor kizárólag német nemzetiségű településen.

(Folytatjuk)

*Ez az írás a bácskai vérengzések során hetvenöt évvel ezelőtt, 1944 őszén és azt követően megölt és munkatáborokban elpusztított német, magyar és más nemzetiségű vajdasági áldozatok emlékének adóz.

A természet kalendáriuma (CCCLXXXI.)

Kiss Székely Zoltán

Hosszan, tétován járkál az ősz, a lassú elmúlás, öméltsága idén különösen hosszan búcsúztatja ágtól a levelet, levéltől a klorofil, klorofil-tól a meleget. Tétovaságában is méltóságos búcsú. Királyi.

*Az Őszkirály, amerre jár,
A földre bíbort hajigál,
A sok vörös mind szétpereg:
Izzik a bérc, a bús berek.*

*Vörös a domb, vörös a lomb,
Kabátomon ríki a gomb,
Vörösen fut a nyurga út,
Vörös a víz, mit rejt a kút.*

*Vörös az ég, vörös a kék,
Vörös a por, a polc, a szék,
Piros a tej, a vaj, a sajt,
Füst növeszt piros tarajt.*

Az Őszkirály Finy Petra verséből most érkezük, érkezget e tájra. A vénasszonyok nyara régóta volt ilyen hosszú és méltóságteljes. S mégis a maga nemében bohókás, szinte pajkos.

*Az Őszkirály, amerre jár,
A földre bíbort hajigál,
A sok piros meg szétszalad,
Kijesti mind az arcokat.*

Kifesti mind az arcokat. A hideg csípőssége? A harag vértolulása? A büszkeség, avagy a szégyen pírja? A méltatlanság dühe?

Kinek mi. A teljesség igénye nélkül példákat sorolnék.

170 évvel ezelőtt, 1849. október 25-én végezték ki Aradon **Kazinczy Lajos** honvéd ezredest, **Ka-**

zinczy Ferenc legkisebb gyermekét. Néhány nappal azelőtt töltötte huszonkilencedik évét.

166 éve, 1853. október 25-én hunyt el Marosvásárhelyen **Szász Károly** államférfi, jogász, matematikus. Fial jogásként Marosvásárhelyen tanult. 1819-ben Bécsben a Politechnikán természettudományi ismereteit bővítette. Itt ismerkedett meg **Bolyai Jánossal**, a hadmérnöki akadémistával. Aztán 1848-ig enyedi alma materében tanított jogot s matematikát. A szabadságharcban vállalt szerepéért halálra ítélték. Bujdosott. Később megkegyelmeztek neki, s az erdélyi főegyháztanács visszahelyezte tanári állásába – de nem Nagyenyedre, hanem Marosvásárhelyre, a nyugállományba vonult **Bolyai Farkas** katedrájára, 1851-ben. Helyettesítő professzorként 1853-ban bekövetkezett haláláig itt tanított. **Koncz József** sem sorolta a tényleges professzorok közé. Sírja ma is áll a református temetőben.

Most harsogtatja utójára kék egét október. S bizony a dióverés idejének is vége felé járunk.

*Elsuhogott az a füttyös
sárgarigó délre.
Sárgul az árva diófa
zöld terebélye.*

*Levelek lengnek, akár a
színarany rigó-szárnyak,
elszállnak ők is a szélben
puszta határnak.*

*Áll a diófa, és érett
kincsei válnak tőle:
szellő ha bántja az ágat,
buknak a földre.*

*Szaporább kopogás, csörgés
támad, ha jön az ember,
s bottal az ágak bogára
boldogan ráver.*

*Földre, fejekre, kosárba
kopog a dió-zápor,
burkos dióra a gyermek
kövel kopácsol.*

Nagy László Dióverése már karácsonykor a fára kerülő aranydió képét üzeni. Nagy darálókon lágy dióreszelékké lényegül a dióbélbe zárt nyár.

*Már, mintha álmodnék, hallom
zaját a jó örömmek,
darálók forognak, diós
mozsarak döngnek.*

*Fagyban és nagy havazásban
meg kell maradnunk jónak
s tisztának is, hogy örüljünk
csörgő dióknak.*

*Majd csorgó hó levén ring a
picike dió-csónak,
s lomb zöldül újra a füttyös
sárgarigónak.*

A legnagyobb dióhéjat félretekintem. Abból lesz csónakja kisunokámnak. Ezen a dióhéj bárkán lehet a Sáros-patakból a Marosba, a Marosból a Tiszába, a Tiszából a Dunába leereszkedni, hogy végül megérkezzünk a mesék Fekete-tengerébe.

Nem mese, hogy 466 évvel ezelőtt, 1553. október 27-én **János** máglyára küldi egykori barátját, **Szervét Mihály** spanyol orvost, jogászt és vallásfilozófust. Szervét or-

A fények fátyolosak, opálos-mélabúsak

vosként elsőként írta le a kis vérkört, amelyet **Christianismi restitutio** című teológiai értekezésébe ágyazott. Bár lelkesen vallotta Jézus istenségét, tagadta az „egy Isten három személyben” elvet. Ez vezetett végül elítéléséhez s kivégzéséhez.

Október 28-án emlékezünk meg **Johan August Arfwedson** svéd kémikusról, a lítium felfedezőjéről. 178 évvel ezelőtt, 1841-ben halt meg. A periódusos rendszer első főcsoportjának első elemét Arfwedson a petalit (LiAlSi₄O₁₀) ásványból mutatta ki 1817-ben **Jakob Berzelius** vegyészlaboratóriumában. Berzelius az új elemet a görög lithos (kő) szó alapján lítiumnak nevezte el.

2019-ben kémiai Nobel-díjat ért a lítiumakkumulátorok felfedezése. Az újratölthető, nagy teljesítményű, könnyű akkumulátort a mobiltelefonoktól a laptopokig és az elektromos járművekig világszerte használják. Kutatása az 1970-es évek olajválságának idején indult. **Stanley Whittingham** angol fizikus szupra-vezetőkkel kísérletezett, közben felfedezett egy anyagot – a titán-diszulfidot –, amelynek segítségével különleges katódot készített lítiumelemhez. A német-amerikai **John Goodenough** 1980-ban kimutatta, hogy kobalt-oxiddal akár 4 V cellafeszültséget is kaphatnak – a hagyományos ceruzaelemek másfél voltosak. Ötlete alapján **Josino Akira** japán fizikus 1985-ben hozta létre az első életképes lítiumion-akkumulátort. Kereskedelmi forgalomba 1991-ben került. A lítiumion-akkumulátor előnye, hogy működése nem az elektródákat lebontó kémiai reakciókon alapul, hanem az anód és a katód között oda- és visszaáramló lítiumionokon. Ezért tartós: több százszor feltölthető. A három kutató új világot teremtett. Azonban bolygónk lítiumkészletei – a fém zöme három dél-amerikai országban található – végesek...

John Glenn, a harmadik amerikai űrhajós – az első amerikai, aki megkerülte a Földet az űrben –, első útján, 1962-ben még nem használható lítiumakkumulátorokat, de 1998-ban, október 28-án, második repülésekor már igen. 77 évesen ő volt a legidősebb ember a világűrben.

Megyünk lassan az Őszből a télbe. Mint **Komáromi János** első világháborús hadirokkant hadnagy egykori sárospataki diák felvidéki hazavesztett versében:

*Őszi zöldek vörösbe,
Sárgába vegyülnek.
Levelek az ágakról
A fák tövébe ülnek.*

*Párás sötét felhők
A magasban úsznak,
Az ég csatornái
Meg-meg csordulnak.*

*Szél zörget kopaszodó
Fa-csontvázakat,
V betű vonul az égen
Távozó madár csapat.*

*A fények fátyolosak,
Opálos-mélabúsak,
A virágos kertek
Tej-nedves ködbe burkolódnak.*

*A Napkorong nem izzik,
Csak fáradtan parázslík.
Fénye gyakran nehéz,
Sűrű párakon át látszik.*

*Dér csipte meg
A barna naspolyát,
Reggelente hó nélkül
Hóféhér a határ.*

*A Nyár heve messze,
Az ősz szendereg.
Minden a télre vár,
Pedig már megérkezett.*

Minden évben **Alfred Nobel** születési évfordulója előtt – 1833. október 21-én született – néhány nappal hozzá nyilvánosságra a stockholmi **Karolinska Intézet** a Nobel-díjazottak névsorát. A díjátadó ünnepséget hagyományosan december 10-én, halálának évfordulóján rendezik.

Idén is elsőként az orvosiét hozták nyilvánosságra. (Most eme adósságomat igyekszem törleszteni.) **William G. Kaelin** és **Gregg L. Semenza** amerikai, illetve **Sir Peter J. Ratcliffe** brit kutatók arra jöttek rá, hogy a sejtek miként érzékelik az oxigénszint változását. A sejtek oxigénérzékelő mechanizmusát aktiválva – vagy éppen gátolva – gyógyítani lehet számos betegséget: vérszegénységet, rákot.

Az oxigén lételemünk. A földi légkör 21%-át adja. Az élet evolúciója során vált a légkör redukáló-ból oxidálóvá – ez a mai élet alapja. Fontosságát évszázadok óta ismerjük. S most végre kezdjük megismerni az általa kiváltott biológiai folyamatokat is.

Késő őszi verőfény glóriája. Hétnyi időre ezzel búcsúzva, maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2019-ben, 170 évvel a tizenötödik aradi vértanú halála után.

Az Őszkirály, amerre jár, a földre bíbort hajigál

Értékes kőfaragványok bukkantak fel a borosjenői vár falkutatásakor

Szeptember 16-20. között a Teleki László Alapítvány által megvalósított Rómer Flóris Terv anyagi támogatásával, az Arad Megyei Múzeumokkal (Complexul Muzeal Arad) szakmai partnerségben, a helyi önkormányzat adminisztratív segítségével újabb falkutatásokra nyílt lehetőség a borosjenői (Arad megye) várban.

Az először 1214-ben említett Borosjenő település 1387-ben került a Losonczy család birtokába mint Dézna és Pankota várainak a tartozéka, s először 1474-ben említik itt a család castellumát. Az 1530-40-es években a Losonczy család a reneszánsz várépítéssel szellemében kibővítette és saroktoronyokkal megerősítette a Fehér-Körös partjára épített várat, melynek a török előrenyomulása idején az országos politikában is felértékelődött a jelentősége. 1552-ben Temesvár várkapitányaként hősi halált halt tulajdonosa, Losonczy István, s a várat a Habsburg Ferdinánd pártján álló özvegye és lányai örökölték, ám 1565-ben elfoglalta János Zsigmond erdélyi fejedelem, s ettől fogva a Török és a Habsburg Birodalom, illetve az Erdélyi Fejedelemség ütközőzónájában álló erősség folyamatosan változtatta a tulajdonosát. 1566-ban elfoglalta a török, de 1595-ben megszerezte Báthory Zsigmond fejedelem, majd az 1630-40-es években, I. Rákóczi György idején impozáns, négy sarokbástyás erődítmény épült köréje. 1658 és 1693 között újra török kézen volt, s ekkor egy mecsetet is építettek mellé, melyet az 1950-es években bontottak el. A török viszszaszorítása után, az 1730-as években a vár elveszíti katonai jelentőségét, 1742-ben a Péterfy, majd 1808-ban az Atzél család birtokába került az egyre romosodó épület. 1870-72 között tulajdonosa, Atzél Péter ingatlanbefektetésként historizáló stílusban újjáépítette a várrmot Karl Hantelmann hamburgi építésszel, az épület ekkor nyerte a mai formáját. Atzél 1874-ben eladta a várat a hadseregnek, amely rövidesen lemondott róla, s a hatalmas épületben 1904-ben fogatékos gyerekek számára rendeztek be intézetet, mely 1998-ig működött. Borosjenő város önkormányzata 2004-ben vette át az épületet.

A vár 1870-es évekbeli újjáépítéskor már találtak egy szirént ábrázoló román kori oszlopfejezetet, mely akkoriban Budapestre került, s ma a Magyar Nemzeti Múzeum állandó kiállításának darabja.

Néhány éve Borosjenő önkormányzata felvállalta az igen lepusztult épület revitalizálását, s ehhez kapcsolódóan régészeti és művészettörténeti kutatások is kezdődtek. Már a 2016-os falkutatások alkalmával kiderült, hogy a vár 1530-40-es évekbeli bővítéskor korai,

román stílusú, az 1200 előtti évtizedekben készült faragványokat használtak fel építőanyagként. 2016-ban kilenc korai faragványt sikerült kiváltani, köztük számos elsőrangú színvonalú oszlopfejezettel. Kiemelkedik közülük egy palmettás, valamint egy akantuszlevelekkel díszített oszlopfejezet. Ezek mellett előkerült egy másik palmettás díszű és két kocka-oszlopfejezet, egy sarokleves lábazat meg néhány oszloptörzstörredék, némelyiket fehér travertinből faragták.

E faragványok legvalószínűbb származási helye a Borosjenő közelében állt, először 1199-ben említett, Dénesmonostorának (*Dienesmonostora*) nevezett, a Szentháromságnak ajánlott kolostor, mely a 16. század elejére elnéptelenedett. A román kori kolostor romjait a 19. század végén Rómer Flóris és Márki Sándor történészek még látták a szomszédos Bokszeg irányában, és

rajzvázlatokat is készítettek róla. A kolostor az Alföld délkeleti peremvidékének a 12-13. századi sűrű kolostorhálózatba illeszkedett, melyekből ma mindössze csak töredékeket ismerünk.

2019-ben 14 kisebb-nagyobb köelemmel bővült a leletgyűttes, köztük két oszlopfejezettel, az egyiket igen szép akantuszkompozíció díszíti, a másik egy kockafejezet. Felbukkant egy indadíszes faloszloplábazat is. Talán a legkülönlegesebb darab egy hatszirmú virágot ábrázoló boltozati zárókő, eredeti festéssel, mely mindeddig az első romanikus boltozati elem. Előkerült több összeálló párkányelem, illetve talán a kolostor egy nagyobb kapujának egy íves töredéke s egy kisebb kapu szárának a részlete. Ezek mellett több olyan értékes faragvány került beazonosításra, amiket nem lehetett kiváltani: a főbejáratnál északra egy hajdani kapulábazat (stukkórátétes farkasfog frizzel), az eredeti nyugati kapu betömésében egy kötegpillér rétegeköve, míg az északnyugati torony pincéjében két korabeli festést hordozó kőlap. Ezen kívül számos kisebb-nagyobb középkori faragvány van a falakban a kolostorból, esetleg a mai vár korábbi, elbontott részeiből vagy a szintén csak említésből ismert borosjenői késő középkori ferences custodia épületeiből.

A kiváltott kőfaragványok az aradi múzeumba kerültek. A kutatás résztvevői szeretnék a restaurálható faragványokból egy több helyszínen bemutatható kamarakiállítás szervezni, ám az anyag végső kiállítási helye a helyreállított

borosjenői vár lenne. A helyreállítási munkák reménybeli 2020-as elkezdésével számos hasonló emlék felbukkanására lehet számítani. A borosjenői vár falaiból előkerült dénesmonostorai leletanyag az utóbbi évtizedek legfontosabb és leggazdagabb román stílusú kőfaragványegyüttese a szűkebb régióban, de jelentősége messze túlmutat ennek a határain. A Teleki László Alapítvány tervbe vette egy átfogó régészeti program beindítását, mely Erdély és a Partium korai kolostorait tárna fel (Ajtonymonostor, Bulcs, Kolozsmonostor, a meszesi

kolostor és Dénesmonostora). A műemlék tervezett felújításához kapcsolódó ideai kutatásban Módy Péter kőrestaurátor, Kovács Zsolt, Weisz Attila és Szekeres-Ugron Villő művészettörténészek, illetve Keresztes Melinda helyi történész-hallgató vett részt, az aradi múzeumot Florin Mărginean régész képviselte.

További információk:

Dr. Weisz Attila
művészettörténész,
Művészeti és Design Egyetem,
Kolozsvár

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Kiss Éva 871.

	URAM (TÖRÖK) SZEMÉLYES NÉVMÁS	ARANY (FRANCIA)	ELŐTAG: MEZŐGAZDASÁGGAL KAPCSOLATOS		
2.			F		
ZAVAROS NEM!	IDE				
	1.				
		KUTRICA		PENDELY	GÖRÖG BETŰ
		NÓZI		HIDEGLELÉS	VESZEKEDÉS
ÁLLAMI ILLETLEK			3.	E	T
AM. SZÍNÉSZ (DOUGLAS) MEGFELELŐ			KRISTÓF ... (IRÓNÓ)		
			TÉLI SPORT		
		KVÓTA		ESETLEG (IROD.)	
		BALZSAM		... DEREK (SZÍNÉSZNŐ)	
KÜZD, RÉGISEN		PITYEREG ÖRMÉNYO. GK. JELE		INDONÉZIAI SZIGET	
ÖMLIK			ÁSVÁNYI FÜSZER		IGE-VÉGZŐDÉS
... MILAN (FOCIKLUB)			BOSZORKÁNYSEKÉR		BESZÖLŐGÁLTAT
		EGYF. KALCIUM-VEGYÜLET		... CE (KÍNAI FILOZÓFUS)	
		MESSZIRE		FORRÁS KÖZEPEI	
SZINTÉN NE		ÜRÜGY			A BŐR VEGYJELE HORONY
... MARS (EREDJ)			BRAZIL SZÓV. TERÜLET		
LÓCÁN PIHEN			SZAPPAN-MÁRKA		
		NÉMET ÍRÓ (MAY)		GYÁMFA	
		BUDDHISTA SZERZETES		IGAZGATÓ (BIZ.)	
RANGJELZŐ ELŐTAG		SZINTETIKUS		RÓMAI 500	PÁRATLANUL TESZI
		MÉHLAK		SZENVEDÉLY	KÜZD
BILIÁRD-KELLÉK KÉPKERET			ODAINT		ÉKEZETES BETŰ
			KACSA-ÚSZTATÓ		GYÖKÉR
			ELIRÁNYÍT		
			XY ...		FÖLDALATTI JELE
KILYÉN LEVENTE	R				

Az OKTÓBERI ÉVFORDULÓK (2.)

című pályázat nyertesei:

Kiss Ernő,
Marosvásárhely, Széchenyi u.
Fornvald Ana-Dorfia,
Szászrégen, Ierbușului u.

A pályázati rejtvény megfejtése:

REMBRANDT; JÁMBOR; HINTS; GÓTH; PAP;
CAZOTTE; MARINO; GOLDSCHMIDT; GEBHARDT

Kérjük a nyerteseket,
vegyék fel a kapcsolatot Borbély Ernővel
a 0742-828-647-es telefonszámon.

Megfejtések

az október 18-i számból:

Ikrek:

A köleves

Skandi:

Nem értem, már tizenöt perce
felmondtam, és senki nem
rohan utánam, hogy maradjak.

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVÉNY	EGY MAGYAR KÖZMONDÁS					1	2	3	4	S	5	6	7	8	S
	9										10				
11	12	13	14	15			16			17					18
19							20							21	
22							23						24		
25							26		27			28			
29	J	29	30				31		32	33					Y
35	36		37				38		39					40	
41		42					43		44					45	46
47							48						49		
I				L					50						

VÍZSZINTES: 1. A közmondás első része. 9. Egészen van. 10. Katonának visz. 11. Meglehetősen nagy. 16. Lel. 18. Mától kezdve! 19. Pénzbeli értéket megállapító. 20. ... a szőlőben (Feuchtwanger regénye). 21. Ártalom. 22. Ravaszdi. 23. Tenger a két Amerika közt. 24. Német város. 25. Eme párja. 26. ... Derek (színész). 27. Hatból kettő! 28. Tánclépés. 29. Hosszú női sál. 32. Dugi ..., horvát sziget. 34. Állóvíz. 35. Latin csont. 37. Művészettörténész (Nóra). 39. Fontos aminosav. 41. Portugál szigetecsoport. 43. Clunyi apát volt. 45. Francia területmérték. 47. Hüros hangszer. 48. Lengyel-német határfolyó. 49. Nagyon rossz kívánság. 50. ... France (francia író).

FÜGGŐLEGES: 1. Menyasszony. 2. Város La Rochelle közelében. 3. Isten ... (Attila). 4. Tépő. 5. Maxizacskó. 6. Mely helyen? 7. Dublin lakója. 8. Építészeti stílus, a gótika előtt. **11. A közmondás befejezése.** 12. Hegycsúcs. 13. A szemétdomb ura. 14. Voznyeszenszkij verse. 15. Fába vés. 17. Végtag. 20. Heyerdahl papiruszhajója. 21. Hím juh. 23. Észak-európai félsziget. 24. Közkatona. 26. Becézett Borbála. 28. Vízilabda. 30. Ész város. 31. Alkalmjelző lehet. 33. Fosztóképző. 34. Osztrák vidék. 36. Illat. 38. Ingerpálya. 40. Katonai tömb. 42. Sonkabelső! 44. ... Levin (író). 46. Szántóeszköz. 48. Disznó lakása. 49. Keresztül.

L.N.J.

A megjelölt sorokban, oszlopokban szereplő helyes megfejtéseket november 7-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők – két személy – egy-egy könyvet nyerhetnek. A pályázati szelvényt kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani. (Egy borítékban csak egy pályázati szelvény szerepelhet.)

A két rejtvény azonos számú meghatározásait keverve közöljük. A megjelölt négyzetekbe kerülő betűket folyamatosan összeolvastva Kálnoky László költő egyik versének címét kapjuk. Könnyítésként egy betűt előre beírtunk.

VÍZSZINTES: 1. Kedvenc, népszerű – Tésztát gyúr. 7. Éter – Kutrica. 8. Csodás történet – ... megvénülünk (Jókai). 9. ... brother, valóságshow – Origami része! 11. Egyik oldal – Anyagmennyiség mértékegysége. 12. Nemes nedű – Öreg kéz jelzője. 14. Skálahang – A neon vegyjele. 15. Nyugati gót király volt – Bizonyít, alátámaszt. 18. Dalbetét – Vádol. 19. Hízeleg, kedveskedik – Zsírosparaszt. 22. Ady egyik álneve – Osztrák és norvég gépkocsijelzés. 23. Egyszer sem – Udvarló, vőlegényjelölt. 25. Piros, németül – Tagadószó. 27. Légnemű anyag – Kesereg. 28. Heveny – Akta. 30. Kínai hosszsmérték – Gumidarab! 31. Szekció, szakosztály – Tus a vívásban.

FÜGGŐLEGES: 1. Délgyümölcs-féleség – Eger várát védte (István). 2. Papagájfajta – Máshollét igazolása. 3. Ember, románul – Ante meridiem. 4. Horzsolás – Verscsengő. 5. Pénzt kicsikar – Finom gúny. 6. Házhely – Hideg évszakot átvészelt. 10. Behemót, esetlen – Orosz író volt (Nyikolaj Vasziljevics). 13. Szöglet – Halom. 16. Könyvekben tör ki – Algériai francia rapper (Kacimi). 17. Kemény műanyag – Szándék. 20. Németlengyel határfolyó – Nagyszülő kedvence. 21. Turné – Kikapcsolódik, pihen. 24. Lett főváros – Lekötelezettség. 26. A másik oldalon – Földbe kerül. 29. Táviróhang – Állóvíz.

Koncz Erzsébet

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18		I		
19	20				21	
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18				
19	20				21	
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,
Győzelem tér
18. szám,
www.bookyard.ro

Az 1956-os forradalom hőseire emlékeztek

Fotó: Nagy Tibor

Mózes Edith

A Bolyai téri unitárius templomban...

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) Maros megyei szervezete október 23-án, szerdán 17 órától az 1956-os forradalom és szabadságharc hősei tiszteletére megemlékezést szervezett a Bolyai téri unitárius templomban.

Ünnepi köszöntőt *Soós Zoltán*, Marosvásárhely polgármesterjelöltje mondott.

Merjünk hinni

Soós Zoltán arra biztatta a vásárhelyieket, hogy merjenek hinni

abban, hogy jövőre eléri közös célját az itteni magyarság. Beszédében kiemelte: az 1956-os forradalom nyomán leszűrhető, hogy van értelme harcolni, hogy a legfélelmetesebb hatalommal is szembe lehet és szembe kell szállni. Tanulnunk kell a múltból, feladatunk kell legyen. A jövő évi helyhatósági választásokra utalva hangsúlyozta az összefogás fontosságát. „Célunk kell legyen közösen, hogy jövőre többben legyünk és sikerrel vegyük az akadályt, hogy legyen jövőnk ebben a városban, gyermekeink itt maradjanak, és közösen több generáció építkezzen itt. Ehhez össze kell fogni. (...) Beírhatjuk magun-

kat a történelembe, ha közösen, egységesen merünk tenni.”

A rendezvényen fellépett Kilyén Ilka színművésznő, Ferenczi Hanna, Márton Krisztina, Fábrián Anna, Jakab Sámuel, Keszeg József Arnold, a Művészeti Líceum diákjai, a Vártemplom Psalmus kórusa (karvezető Bukovinszky Csáki Tünde), bejátszották az Omega együttes Ötvenhatos lány című videoklipjét.

Cseh Gábor, az EMNT Maros megyei elnöke emlékeklevelet adott át az „56-osoknak”: Gráma Jánosnak, Kelemen Kálmánnak, Rendes Lajosnak (betegség miatt nem tudott részt venni), Péterfi

Tatár Irénnek, akik rövid visszaemlékezést tartottak az általuk átélt eseményekről.

Műsorvezető Kányádi Orsolya volt.

Alázattal és kegyelettel

A rendezvényre *Nagy László* unitárius lelkész mondott áldást. Hangsúlyozta: Alázattal és kegyelettel emlékezünk azokra, akik 63 évvel ezelőtt mertek és tudtak tenni. „Nem akartak hősök lenni, nem akartak meghalni, csupán arra vágytak, hogy szabadon éljenek.” A szabadságért, a holnapért tenni kell – hívta fel a figyelmet.

A rendezvény végén elénekelték a székely és a magyar himnuszt, utána koszorúzásra került sor az '56-os kopjafánál, a Vártemplom millenniumi emlékkertjében.

...és a Vártemplom melletti '56-osok kopjafájánál

Ugyancsak 23-án, szerdán du. 6 órától tartott koszorúzással egybekötött megemlékezést az '56-os forradalom és szabadságharc hőseinek tiszteletére a Vártemplom melletti '56-osok kopjafájánál a marosvásárhelyi RMDSZ, a Kereszténydemokrata Platform, a Kisgazda és Kivállalkozói Platform, valamint a December 21. Marosvásárhely Mártír Város Egyesület.

A megemlékezésen *Kelemen Kálmán* volt '56-os elítélt felidézte a szamosújvári börtönöket, majd az utána következő kényszerlakhely szörnyűségeit.

„Ha többé nem tisztelik az igazságot, minden kétséges lesz”

Szent Ágoston intelmeivel kezdte ünnepi beszédét *Perczel László* konzul Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának képviselőjében. Mint mondta, az igazság 1956-ban mélypontra jutott. Akkor együtt volt a nemzet, az ország, és ez az érzés mindennél erősebb volt.

Valódi nemzeti ünnepnek nevezte azt, amivel a későbbi nemzedékek is azonosulni tudnak. 1956 a

visszaszerzett emberi méltóság nagy pillanata volt, több mint forradalom. A vereség diadala: a forradalmat leverték, de az igazság győzött.

Szükség van az összefogásra

– hívta fel a figyelmet *Biró Zsolt* parlamenti képviselő. Mint mondta, 1956-ban Erdélyben nem volt tulajdonképpeni forradalom, de volt szolidaritás. Párhuzamot vonva a '89-es fordulattal, kijelentette, akkor főleg Magyarország sietett az erdélyiek segítségére. Arra is figyelmeztetett, hogy egyesek maig igyekeznek megosztani a magyar közösséget. Szerencsések vagyunk, hogy egy erős anyaország áll mögöttünk, segít templomaink, iskoláink felújításában – mondta. Véleménye szerint Vásárhelyen hiányzik a sikerélmény, „ezért tudnak minket megosztani”.

Marosvásárhelyen összefogással lehet jövőt építeni

Vass Levente parlamenti képviselő is azt hangsúlyozta, hogy 1956-ban Erdélyben nem volt forradalom, de voltak áldozatok. Arra figyelmeztette a megjelenteket, hogy a történelem megismétlődhet, ha nem örködünk az igazság felett. Ezért is kell 1956 emlékét és szellemét ápolni, koszorúzni, gyertyát gyújtani. Ennek a gondolatnak a szellemében készülnek jövőre kétéhes előadás-sorozattal, hogy elmondják a diákoknak a Kárpát-medence történezeit. Kijelentette: hiszi, hogy Marosvásárhelyen összefogással lehet jövőt építeni.

Hamar Alpár Benjamin, a December 21. Marosvásárhely Mártír Város Egyesület elnöke hangsúlyozta: Az '56-osok bátorsága, kiállása értelme, hogy továbbvigyük ma is a harcot a jogállamiságért.

A rendezvényre *Henter György* református lelkész mondott áldást, amely koszorúzással és a himnuszokkal zárult. Műsorvezető *Kali István* volt.

Kiszámítható nyugalom.

SZÜLETÉSNAPI betét akár 5%-os* kamattal, 15 hónapos futamidőre

Születésnapunk alkalmából van egy meglepetésünk: jubileumi betét megtakarításainak akár 5%-os* kamattal, 15 hónapos futamidőre. Az OTP Bank 15 éve van jelen Romániában.

Az ajánlat 2019. október 31-ig érvényes.

*Az éves kamatláb 4% az OTPdirek) szolgáltatással lekötött betétek esetében. A betétlekötéshez szükséges legkisebb összeg: 2000 lej. Az ajánlat a magánszemélyeknek szól.

További információ: www.otpbank.ro • 0800 88 22 88

Az OTP Bank Romania SA kétszintű irányítási rendszerben működő társaság, székhelye: Bukarest, Duceyú u. 66-68, 1. kerület, EUIID: ROGNRC, J40/10296/1995, cégjegyzékszám: J40/10296/1995, adószám: 7926049, adóazonosító szám: RO 7926049, bankjegyzékszám: RB-PJR-40-028/1999, engedély száma a személyes adatok feldolgozásához: 2689.

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok nagy választékban. Tel. 0265/266-425, 0265/511-439, 0745-379-638. (sz.-l)

TERMOPÁN ablakokat, ajtókat gyártunk és szerelünk német REHAU profilokból. Tel. 0265/266-425, 0265/511-439, 0745-379-638. (sz.-l)

A MAROSVÁSÁRHELYI REFORMÁTUS TEMETŐ teljes körű ellátást biztosít a segélyből (koporsó, szállítás, balszamozás, temetkezés). Telefon: 0265/215-875, 0365/448-734, 0749-073-534. (20875-I)

HENI MED CENTER – Ingyenes orvosi kivizsgálás küldőpapírral: reumatológia (gerincfájás, térd-, váll- és csípőpanaszok); belgyógyászat. **Kedvezményes árak:** bőrgyógyászat; neurológia; ultrahangos kivizsgálás; allergológia; immunológia; doppleres ultrahangvizsgálat. Tel.: 0770-310-944. Cím: Pr. Dr. Ghe. Marinescu u. 47/3. szám (November 7.). (64091-I)

A TIMKO PÉKSÉG alkalmaz **MUNKÁSOKAT** a pékségbe, **EL-ÁRUSÍTÓKAT** és **BETEGNYUGDÍJASOKAT** (3-as fokozatú). Tel. 0756-128-310, 0756-128-313. (64068-I)

SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLÓ, KÜLSŐ REDŐNY, SZÜNYOGHÁLÓ, PÁRKÁNYOK SZERELÉSE. Tel. 0744-504-536. (64124)

TERMOPÁN NYÍLÁSZÁRÓK, VASAJTÓK, SZALAGFÜGGÖNYÖK JAVÍTÁSA ÉS BEÁLLÍTÁSA. Tel. 0744-504-536. (64124)

GYERMEKPÉNZ- és ADÓ-VISSZAIGÉNYLÉS Németországból, Ausztriából és Hollandiából. UNIONTAX iroda, Marosvásárhely, Predeal utca 10. sz. Tel. 0773-372-571. (21658-I)

A TORDAI cég alkalmaz **ELADÓNŐT** hús- és hentesáruüzletébe. Tel. 0744-681-130. (21663-I)

A TORDAI VÁGÓHÍD alkalmaz **MÉSZÁROST** (kezdő, szakképzett szakembert) és **TÖLTŐNŐT** (kezdő, szakképzett szakembert). Tel. 0744-644-026. (21663-I)

ÁLLATGONDOZÓT alkalmazunk tanyára. Tel. 0744-624-809. (21663-I)

VARRODA VARRÓNŐKET keres. Tel. 0742-298-872. (21576)

VENDÉGLŐ alkalmaz **PINCÉREKET** és **SAKÁCSSEGÉDET.** Tel. 0726-174-838. (21665-I)

ŐRZŐ-VÉDŐ CÉG alkalmaz **BIZTONSÁGI ŐRÖKET.** Tel. 0731-340-144. (21664)

JÓKIVÁNSÁG

Drága édesapánknak,
őzv. TUKACS ISTVÁNNAK
a hihetetlennek tűnő
századik születésnapjára a
Jóisten áldását kérjük, jó
egészséget és még akarata
szerint egy kis hosszabbítást,
ha lehet. Nagyon szeretünk,
PAPESKE, imáinkba minden este
belefoglaljuk a neved. Maradj még
meg nekünk sokáig! Lányaid, unokáid
Németországból, dédunokád az
Egyesült Államokból. (sz.-l)

ADÁSVÉTEL

ELADÓ a Pádurii utcában (Trébely) kis telek faházzal. Érdeklődni a 00-36-20-947-0421-es telefonszámon. (4933-I)

VESEK használt Ariston Uno hőközpontot jó állapotban, ajánlok 700–800 lejt. Tel. 0741-545-874. (4947)

KEMÉNY tűzifa eladó. Tel. 0742-866-258. (4926)

KEMÉNY tűzifa eladó. Tel. 0751-989-594. (4926)

ELADÓK spanyolmeggyfa-csemeték. Tel. 0365/410-620. (4927)

ELADÓ 2007-es, kombi, dízel Skoda Octavia, 1900 cm³-es, TDI, nagyon jó állapotban, alkudható áron. Tel. 0745-068-121. (4940)

ELADÓ olcsón laminált konyhaszekrény jó állapotban. Tel. 0365/805-219. (4/4963)

A MAESTRO SPRL bukaresti fiókja (a volt SMDA INSOLVENCY SPRL) a MUREȘ INSOLVENCY SPRL által – székhely: Marosvásárhely, Gen. Avramescu u. 4. szám, Maros megye –, a csődbe ment CONTRANSCOM BENȚA RT. cégfelszámolójaként nyilvános árverésen értékesít 3.483 négyzetméter területet a jeddi Őrizont villanegyedben. A kikiáltási ár 117.600 lej + héa.

A parcellákat külön-külön feltüntetett lista az árakkal együtt a www.unpir.ro és a www.smdamures.ro weboldalon, illetve a csőd-biztos székhelyén tanulmányozható. Az árverésre november 1-jén 13 órakor kerül sor a cégfelszámoló székhelyén, és megismétlik minden pénteken ugyanabban az időpontban, a javak eladásáig. Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és jogi személyek, akik kifizetik a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi garanciát, a részvételi díjat és megvásárolják a feladatfüzetet legkésőbb 24 órával a licit kezdete előtt. Bővebb tájékoztatással a cégfelszámoló szolgál a 0265/269-700, 0745-146-096, illetve az adós a 0731-230-720-as telefonszámon.

A MAESTRO SPRL bukaresti fiókja (a volt SMDA INSOLVENCY SPRL) a Mureș Insolvency SPRL által – székhely: Marosvásárhely, Gen. Avramescu u. 4. szám, Maros megye –, a csődbe ment CONTRANSCOM BENȚA RT. cégfelszámolójaként nyilvános árverésen szállítóeszközöket, technológiai felszereléseket, konténer típusú barakkokat értékesít. A kikiáltási ár 547.295 lej + héa. Az állóeszközöket külön-külön feltüntetett lista az árakkal együtt a www.unpir.ro és a www.smdamures.ro weboldalon, illetve a cégfelszámoló székhelyén tanulmányozható. Az árverésre november 1-jén 13 órakor kerül sor a cégfelszámoló székhelyén, és megismétlik minden pénteken ugyanabban az időpontban, a javak eladásáig. Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és jogi személyek, akik kifizetik a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi garanciát, a részvételi díjat és megvásárolják a feladatfüzetet legkésőbb 24 órával a licit kezdete előtt. Bővebb tájékoztatással a cégfelszámoló szolgál a 0265/269-700, 0745-146-096, illetve az adós a 0745-624-214-es telefonszámon.

A Maestro SPRL bukaresti fiókja (a volt SMDA Insolvency SPRL) a Mureș Insolvency SPRL által – székhely: Marosvásárhely, Gen. Avramescu u. 4. szám, Maros megye –, a csődbe ment CONTRANSCOM BENȚA RT. cégfelszámolójaként Marosvásárhelyen, a Pandúrook úton (szám nélkül) összesen 14.889 négyzetméter területet értékesít. A kikiáltási ár 304.600 lej + héa. Az árverésre november 1-jén 13 órakor kerül sor a cégfelszámoló székhelyén, és megismétlik minden pénteken ugyanabban az időpontban, az ingatlanok eladásáig. Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és jogi személyek, akik kifizetik a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi garanciát, a részvételi díjat és megvásárolják a feladatfüzetet legkésőbb 24 órával a licit kezdete előtt. Bővebb tájékoztatással a cégfelszámoló szolgál a 0265/269-700, 0745-146-096, illetve az adós a 0745-624-214-es telefonszámon.

MISSISSIPPI SZÖNYEGMOSÓ

Szőnyegmosás, -szárítás professzionális módon. Rögzített padlószőnyeg mosása helyszíni kiszállással. Kanapé-, ülőgarnitúra-tisztítás. Rendelésért és egyéb információkért hívja bizalommal a 0799-998-899-es telefonszámot. (sz.-l)

A MAROS MEGYEI POSTAHIVATAL alkalmaz személyzetet Nyáradkarácsonba és Havadtőre. Bővebb információ a 0265/224-300-as telefonszámon vagy a www.posta-romana.ro weboldalon a Cariere címszónál. (sz.-l)

ELADÓ nagyon jó minőségű tűzifa készen házhoz szállítva (akác, gyertyán, bükk). Tel. 0757-900-616. (sz.-l)

KIADÓ másfél szobás, bútorozatlan garzon a Kárpátok sétányon. Tel. 0749-425-152. (6/4877-I)

VÁSÁROLNÉK magánházat, esetleg 3 szobás tömbházlakást Marosvásárhelyen. Tel. 0755-022-719. (8/4152-I)

ÉLETJÁRADÉKKAL lakást vásárolnák. Tel. 0746-271-498. (8/4152-I)

ELADÓ 3 szobás, I. emeleti téglabútorozatlan lakás a Kövesdomb negyedben, a Parângului utcában, saját hőközpont, terasz, pince. Irányár: 75.000 euró. Tel. 00-36-30-247-0021. (8/4852-I)

ELADÓ központi fűtéses ház: gáz, fa és napelem. Belterület 13 ár, 68 m² garázs, istálló, csűr, 2 darab konyhaszekrény, két fotel, kicsi asztal, főzőkályha, egy vízpumpa. Ára: 40.000 euró, alkudható. Ikland 69. szám. (sz.-l)

ELADÓ 2 szobás lakás közel a MOGYE-hez, 48.500 euró. Tel. 0737-797-975. (15/4975)

ELADÓ 2 szobás lakás a Tudorban, I. emeleten, 47.000 euró. Tel. 0737-797-975. (15/4975)

TÖMBHÁZLAKÁST és garzont vásárolok. Tel. 0745-423-310. (15/4975)

KIADÓ garzon fiúnak. Tel. 0744-958-660. (1/4978-I)

MINDENFÉLE

FÉMSZERKEZETI MUNKÁT vállalkozók: kapu, garázsajtó, ablakrács stb. Tel. 0744-966-747. (21642-I)

KÉSZÍTÜNK, szerelünk: külső műanyag redőnyöket, szalagfüggönyöket, harmonikaajtókat. Tel. 0265/218-321, 0744-121-714, 0766-214-586. (14/4654)

VÁLLALUNK bádogosmunkát, tetőkészítést, bármilyen javítást. Tel. 0757-831-459. (9/4674)

FUVART, bútorhordást vállalkozó személyzettel, külföldre is. Tel. 0749-543-104. (7/3460-I)

AUTOMATA MOSÓGÉPEK, MOSOGATÓGÉPEK, mikrohullámú sütők, porszívók, főzőlapok, sütők javítását vállalkozó az ügyfél lakásán, bárhol Maros megyében. Kelemen szerviz. Tel. 0265/243-294, 0745-560-092. (4414-I)

PARKETTCSISZOLÁST vállalkozó. Tel. 0747-346-252. (8/4894-I)

VÁLLALUNK tetőkészítést cserépből vagy lemezről, famunkát stb. 15% kedvezmény nyugdíjasoknak. Tel. 0758-639-258, Csaba. (11/4812-I)

TETŐJAVÍTÁST, tetőfelújítást és bármilyen más munkát vállalkozó. Nyugdíjasoknak 15% kedvezmény. Tel. 0744-906-289, Jani. (12/4813-I)

VÁLLALUNK tetőfedést, bármilyen kisebb javítást. Tel. 0744-227-906, János. (17/4818-I)

Rágcsálóirtás

A Coral Impex Kft. felhívja a lakosság figyelmét, hogy a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatallal kötött 2011. szeptember 13-i 313-as koncessziós szerződés alapján október 28–29-én rágcsálóirtásra kerül sor Marosvásárhelyen, közterületen, illetve november 1. és 15. között magánterületen (egyéni háztartásokban). Rossz idő esetén az időpont módosulhat.

A felhasználandó szer hatóanyaga a brodifacoum, amely az Egészségügyi Minisztérium által engedélyezett, mérgezés szempontjából ártalmatlan (Xn) és irritáló (Xi) minőségű, ellenszere a K-vitamin.

Felhívjuk a figyelmet, hogy fokozottan figyeljenek a kisgyerekekre és a házi kedvencekre, ha a szert lenyelik, mielőbb jelentkezzenek a sürgősségi kórházban.

Emlékeztetjük az érdekelteket, hogy a Coral Impex Kft. az egyetlen engedélyezett társaság, amely rágcsáló-, rovarirtást és fertőtlenítést végezhet Marosvásárhelyen közterületen, lakótársulásoknál, magánházaknál és gazdasági egységeknél egyaránt.

A B&B INSOLVENCY SOLUTIONS IPURL – Csíkszereda, Márton Áron utca 18., Hargita megye –, a csődbe ment IOANA CARTON IMPEX KFT. felszámolója nyilvános árverést szervez az adós cég ingatlanjainak egyben történő eladására. Ipari ingatlan, ami a következőkből áll: termelőműhely, irodák, két lakás, fészerek és betonozott platform, 4567 négyzetméteres belterületen Szászrégen ipari zónájában, a Ierbușului utca 38–38A szám alatt, Maros megyében, az Amis és Kastamonu cégek ipari rakfelülete mellett. Kikiáltási ár összesen 897.940 lej, amihez hozzáadódik a héa.

Az árverésre a cégfelszámoló székhelyén kerül sor november 1-jén 13 órakor, és megismétlődik a javak eladásáig minden pénteken, ugyanabban az órában.

Az árverésen azok a magán- és jogi személyek vehetnek részt, akik kifizetik a kikiáltási ár 10%-át jelentő részvételi garanciát 24 órával az árverés kezdete előtt.

Bővebb felvilágosítás a 0366/100-551 és 0748-836-713-as telefonszámon.

TETŐFEDŐ bádigos cserépforgatást, bármilyen kültéri javítást elvégez azonnal, 18% kedvezmény nyugdíjasoknak. Meszelés, vakolás hivatalosan bejegyzett cég által. Érdeklődni a 0740-499-712-es telefonon. (sz.)

KOMOLY CÉG pontos munkát vállal hozzáférhető áron: univerzális ácsmunka, tetőjavítás, manzárdosítás, kőművesmunka, burkolatok, fedélszerkezetek, bármilyen típusú terasz. Munka után takarítunk a helyszínen, 15% kedvezmény. Tel. 0759-830-627, 0752-970-814, Miklós. (4943)

VÁLLALUNK: tetőkészítést, tetőjavítást, csatornakészítést, csatornajavítást, bármilyen szigetelést, festést, kerítéskészítést akármilyen anyagból. Tel. 0759-467-356. (5/4849)

ÉPÍTŐCÉG 15%-os kedvezménnyel vállal háztetőkészítést, tetőfedést Lindab cserépből, tetőszigetelést, cserépforgatást, külső és belső munkákat, javítást, kerítés- és kapukészítést, bontást is. Tel. 0770-621-920. (3/4839-1)

MAGÁNHÁZBA – heti egy alkalomra – alapos munkát végző takarítónőt keresünk. Tel. 0722-848-711. (4924-1)

HÁZASPÁR idősgondozást vállal lakásért cserébe Marosvásárhelyen. Tel. 0751-622-588. (sz.-1)

MOSÓGÉPEKET és hűtőszekrényeket javítok. Tel. 0755-825-502. (12/4972-1)

ÉPÍTKEZÉSBEN jártas személyt keresünk, nyugdíjas is lehet. Tel. 0742-557-214. (2/4979)

MATEKÓRÁT tartok V-VIII. osztályosoknak. Tel. 0744-454-508. (15/5002)

ANGOLÓRÁT tartok gyermekeknek Marosvásárhelyen. Tel. 0740-760-231. (sz.-1)

TETŐFEDŐ KFT. Baja van a tetővel? Ázik be a háza? Minőségi munkát szeretne? Ha minőségi munkát szeretne, akkor válasszon minket! Cégünk garanciás munkát vállal. Tel. 0742-344-119. (3/5008-1)

MEGEMLEKEZÉS

Szomorú szívvel emlékezünk 10 éve elhunyt testvérünkre, **GYALLAY PAP ENIKŐRE** (Geréb tanárnő). Aki ismerték és tisztelték, gondoljanak rá kegyelettel. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Testvérei: Judit és Imola. (13/4973-1)

Sosem szűnik meg a hiányérzet. Szeretteimre emlékezem, a kutyafalvi **SZÁNTÓ JÁNOSRA**, testvéremre, halálának 42. évfordulóján és édesanyámrá, **SZÁNTÓ GIZELLÁRA** halálának 27. évfordulóján. Nyugodjanak békében! Bartha Gizella. (6/4506-1)

Síríg tartó fájdalommal emlékezünk és emlékeztetjük azokat, akik ismerték és tisztelték drága jó édesanyámat, a szerető, gondos nagymamát, a volt maroszentgyörgyi **NAGY GÁBORNÉT** (Rozi mama), hogy október 27-én 27 éve jóságos szíve megszűnt dobogni. Végtelen fájdalommal emlékezünk egyetlen testvéremre, a melegszívű, jó édesapára, **NAGY JENŐRE** (Paci), aki október 31-én 23 éve hagyta itt négy szép gyermekét. Végtelen fájdalommal gondolunk rájuk. Drága, szép emlékek legyen áldott, nyugalmuk csendes! Szeretteik. (4771)

Fájdalommal emlékezünk a szovátai **AGYAGÁSI ILONÁRA** október 25-én, halálának első évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (mp.-1)

Az idő elmúlhat, szállnak az évek, míg élünk, velünk lesz szeretett emléked. Fájdó szívvel emlékezünk október 25-én a székelyszentistváni születésű **OLÁH TAR JÓZSEFRE** halálának 20. évfordulóján. Nyugodjál békében! Felesége és nevelt fiai. (sz.-1)

Elmúlt az ősz, búcsúzni nem volt idő. Kimondhatatlan fájdalommal emlékezem egyetlen gyermekemre, a nagykendői **BALÁZS ILONÁRA** szül. Magyarosi és szerető férjemre, **MAGYAROSI MIHÁLYRA**, akik 18 és 14 éve alusszák örök álmukat a nagykendői temetőben. Én azóta álmaimban láttam mosolygós arcotokat. Nyugodjatok békében! A bánatos édesanya és feleség. (2/4960)

Szívünkben soha el nem múló fájdalommal emlékezünk október 26-án drága édesanyánkra, öz. **CSONTOS SÁNDORNÉRA** szül. **SZABÓ ERZSÉBET** halálának 8. évfordulóján. Áldott, szép emléket szívünkben őrizzük. Szerettei. (4952-1)

Fájdó szívvel emlékezünk október 27-én **BÁTHORY ISTVÁN LEVENTÉRE** halálának második évfordulóján. Emléke örökre áldott, nyugalma legyen csendes! Szép emléket szeretettel őrzi gyászoló családja. (3/4961-1)

Öt éve, hogy minket örökre itt-hagyta, drága emlékekkel örökre szívünkben maradtál. Soha nem feledünk, mindig velünk maradsz, haláloed, míg élünk, fájdó emlék marad. Fájdó szívvel emlékezünk **MÁRTON SÁNDORRA**, a szeretett férjre, édesapára, drága nagyapára. Emléke, míg élünk, szívünkben marad. Szerető felesége, gyerekei és azok családja. (6/4983-1)

Szeretettel és kegyelettel emlékezünk meg a húsz éve elhunyt **GYULAY MARGIT** tanárnőről. Pályáját kántortanítónéként Nagyerzsében és Radnótfán kezdte, majd szabédi Nagy József református lelkész nejeként Kolozs megyei mezőségi falvakban tanárnőként dolgozott. Munkásságát Kalotaszeg Nádás menti falvaiban folytatta, végül Mezőcsáváson fejezte be. Felekezeti iskolákban működve, négy iskolának szerzett működési engedélyt. Emlékét szívében őrzi három gyermeke, Enikő, Alpár és Bulcsú, valamint unokái és dédunokái. (-1)

Fájdó szívvel emlékezünk október 26-án a makfalvi **SZŐCS PÁLRA** halálának 4. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (7/4993-1)

Szívem fájdalommal, de elfogadva Isten akaratát, emlékezem szeretett nővéremre, a kibédi **LÁSZLÓ (MAKKAI) MARGITRA** halálának 6. évfordulóján. Ezúttal emlékezem a drága jó édesapámra, **MAKKAI DOMOKOSRA** is, aki 40 éve távozott e földi életből. A fogásban eltöltött nehéz évei egy életre nyomot hagytak a hátralevő életére. Mindketten 64 évesen, nehéz fájdalmak között, búcsú nélkül távoztak szeretteiktől. Kérem, akik még emlékeznek rájuk, gondoljanak kegyelettel rájuk. Emléketek legyen áldott, nyugalmatok csendes! Irma és szeretteitek. (9/4995)

„Az élet hosszú vagy rövid, mit számít, öröklét ha vár, lent búcsúznunk, de fent megint találkozunk, hol nincs halál.” Szomorú szívvel emlékezünk drága Édesanyánkra, a bűzásbényői **KOVÁCS PIROSKÁRA** halálának első évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (4/5009-1)

ELHALÁLOZÁS

Szomorúan tudatjuk a barátokkal és ismerősökkel, hogy **HALMÁGYI ZOLTÁN** életének 60. évében július 9-én Magyarországon elhunyt. Hamvait október 29-én 15 órakor helyezzük örök nyugalomra a református temető XVII/280-as parcellájába, unitárius szertartás szerint. Gyászoló családja. (-1)

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a szeretett feleség, édesanya, nagymama, rokon, szomszéd és ismerős, a vajdaszentiványi születésű **LAKÓ PIROSKA** szül. Bincsó

életének 82. évében hosszas betegség után visszatért Teremtőjéhez. Temetése 2019. október 25-én, pénteken 13 órakor lesz a Jeddí úti temetőben. A gyászoló család. (1/4987-1)

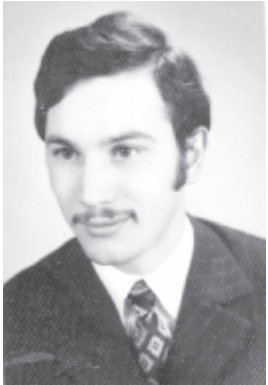
Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a szeretett feleség, édesanya, nagymama, anyós, anyatárs, **CSÁKÁNY ENIKŐ** életének 53. évében eltávozott szerettei köréből. Temetése október 26-án, szombaton 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Emléke legyen áldott! Férje, István, fia, Isti, lánya, Orsolya, Norbi és a kis Natika. (3/4989-1)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett meny, **CSÁKÁNY ENIKŐ** életének 53. évében megpihent. Drága halottunk temetése október 26-án, szombaton 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Nyugodjál békében! Anyósa, Gyuszi, Csaba, Meli. (3/4989-1)

Soha el nem múló fájdalommal emlékezünk id. **DEMETER ATTILÁRA**, aki tizenhat éve ment el közülünk. Hatalmas úrt hagyott maga után. Önzetlenség, metsző humor és páratlan emberismeret jellemezte. Mai napig iránytű az életünkben, felidézük mondasait, szójátékait. Mindig itt lesz közöttünk, családja körében. Nyugodj békében, apu! Örökre bánatos családja. (6/4964-1)

A te szíved pihen, az enyém vérzik, a fájdalmat csak az édesanya érzi. Nehéz az öregség, nehezebb a bánat, amióta, gyermekem, téged nem látlak. Fájdó szívvel emlékezem október 25-én egyetlen fiamra, **MURAR ZOLIKÁRA** halálának 7. évfordulóján. Emlékét őrzi bánatos édesanyja, özvegy Murár Tilda, lánya, Ariana, férje, Bogdan és két unokája: Rareş és Ianis. Nyugodjál békében! (9/4968-1)

Szomorú szívvel emlékezünk október 28-án **LABANCZ ARANKÁRA** született Talán halálának első évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Férje, Misi. (5/4991)

RÉSZVÉTVILVÁNÍTÁS

Megrendülten vettünk tudomást id. **PÉTER FERENC** haláláról. Köszönjük azt a sok szép eltöltött időt Szovátán. Drága komám, emléked legyen áldott, nyugalmad csendes! Kívánunk Júliának és családjának vigasztalódást. Piroska és Domi Udvarfalváról. (4/4990)

Együttérzésünket fejezzük ki Kádár Tündének **ÉDESANYJA** elhunytá alkalmából. A Procardia munkaközössége. (16/5003-1)

Megrendülten vettük tudomásul szeretett lakótársunk, **LAKÓ PIROSKA** elhunytát. Köszönjük szeretetét, jóságát és barátságát. Őszinte részvétünk a családnak. Nyugodjon békében! A Csukás utca 7. szám alatti tömbház lakói. (13/5000)

Őszinte részvétünk Fúzi Ildikónak, együttérzünk vele szeretett **FÉRJE** halála miatt érzett fájdalmában. A marosvásárhelyi OZP postahivatal munkaközössége. (2/5007)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik drága halottunk, öz. **DOMO JÓZSEFNÉ** szül. **BALOGH VIKTÓRIA** temetésén részt vettek, sírjára virágot helyeztek és fájdalmunkban osztoztak. Gyászoló testvérei. (6/4992)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, apa, nagypapa, sógor,

GÁLL JÓZSEF életének 76. évében 2019. október 23-án hosszú szenvedés után csendesen megpihent. Drága halottunk temetése 2019. október 25-én, pénteken 14 órakor lesz a remeteszegi temetőben. Búcsúznak tőle: felesége, Ilona, lánya, Éva, veje, Attila és unokája, Szilárd. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! 88/7994-1)

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a szerető férj, édesapa, nagypapa, rokon és jó barát, id. **PÉTER FERENC**

a Prodcomplex volt munkatársa hosszú ideje fájdó szíve 68 éves korában október 22-én megszűnt dobogni. Drága halottunk temetése 2019. október 25-én 15 órakor lesz a maroszentannai temetőben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! „Tied a csend, a nyugalom, Miénk a könny, a fájdalom.” A gyászoló család. (10/4996-1)

Megtört szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy a drága apa, testvér, férj, após, nagypapa, rokon és jó barát, a kiskendi születésű **KONCZ JÁNOS**

2019. október 23-án, 70 éves korában, tragikus hirtelenséggel örökre itthagyt bennünket. Drága halottunk temetése 2019. október 26-án 15 órakor lesz a Jeddí úti temetőben, református szertartás szerint. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! A gyászoló család. (-1)

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Síremlékek minőségi gránitból

Marosvásárhely,
Gát utca 9 szám

Nyitvatartás:
hétköznap 8 - 16

Tel: 0723 524 737

**5520
LEI**

Az ár nem tartalmazza a
kivitelezési munkálatok díját.

ABSOLUT GRANIT
Síremlékek Minőségi Gránitból

A MAESTRO SPRL bukaresti fiókja (a volt SMDA Insolvency SPRL) a MUREȘ INSOLVENCY SPRL által – székhely: Marosvásárhely, Gen. Avramescu u. 4. szám, Maros megye –, a csődbe ment **CONTRANSCOM BENȚA RT.** cégfelszámolója nyilvános árverésen értékesít 3.187 négyzetméter területet (út) a jedit Orizont villanegyedben. Kikiáltási ár 2000 lej + hía.

A parcellákat külön-külön feltüntetett lista az árakkal együtt a www.unpir.ro és a www.smdamures.ro weboldalon, illetve a cégfelszámoló székhelyén tanulmányozható. Az árverésre november 1-jén 13 órakor kerül sor a cégfelszámoló székhelyén, és megismétlik minden pénteken ugyanabban az időpontban, a javak eladásáig. Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és jogi személyek, akik kifizetik a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi garanciát, a részvételi díjat és megvásárolják a feladatfüzetet legkésőbb 24 órával a licit kezdete előtt. Bővebb tájékoztatással a cégfelszámoló szolgál a 0265/269-700, 0745-146-096, illetve az adós a 0731-230-720-as telefonszámon.

A MAESTRO SPRL bukaresti fiókja (a volt SMDA Insolvency SPRL) a Mureș Insolvency SPRL által – székhely: Marosvásárhely, Ghe. Avramescu u. 4. szám, Maros megye –, a csődbe jutott **CONTRANSCOM BENȚA RT.** cégfelszámolójaként 2.469 négyzetméter területet értékesít Segesváron, a Küküllő lakóparkban. A kikiáltási ár 47.000 lej + hía. A parcellákat külön-külön feltüntetett lista az árakkal együtt a www.unpir.ro, a www.smdamures.ro és a www.olx.ro weboldalon, illetve a cégfelszámoló székhelyén tanulmányozható. Az árverésre november 1-jén 13 órakor kerül sor a cégfelszámoló székhelyén, és megismétlik minden pénteken ugyanabban az időpontban, a javak eladásáig. Az árverésen részt vehetnek azok a magán- és jogi személyek, akik/amelyek kifizetik a kikiáltási ár 10%-át kitevő részvételi garanciát, a részvételi díjat és megvásárolják a feladatfüzetet legkésőbb 24 órával a licit kezdete előtt. Bővebb tájékoztatással a cégfelszámoló szolgál a 0265.269-700, 0745-146-096, illetve az adós a 0745-624-214-es telefonszámon.

A marosvásárhelyi APICOLA KFT. méhészsakképzést indít

A képzést elvégzők a Munka-, Családügyi és Esélyegyenlőségi Minisztérium, valamint a Tanügyi, Kutatási és Ifjúságügyi Minisztérium által akkreditált bizonyítványt kapnak. Feliratkozni a kft. székhelyén lehet, Marosvásárhelyen, az 1918. December 1. út 35. szám alatt, október 31-ig.

Az iratkozáshoz szükséges iratok:

- a személyazonossági másolata
- végzettséget igazoló diploma, vagy legalább a VIII. osztály elvégzését igazoló irat
- orvosi igazolás

Részvételi díj 450 lej, diákoknak és egyetemistáknak 400 lej.

Cristina Cojocar u igazgató

Ha csoda, hát legyen csoda!

Három napig ingyenes lehetőség, esély a nem gyógyuló, kiújuló daganatos betegeknek Marosvásárhelyen a világ minden részéről!

A Mózes Ezotéria Kft.-nél 2019. október 26-27-28-án, szombaton, vasárnap és hétfőn, különleges adottságú, tudású ember által kézzel történő gyógyító energiaátadás, ami a felsőkar valamelyik energiabefogadó pontján, az első érintéstől számított fél órán belül, forró érzettel fog jelentkezni, majd másfél óráig ott marad.

Ez a gyógyító energia! A forró érzetű energiapontot a testéhez szorítja, és szövetszemüveg segítségével, csak a lelki szemeivel irányítja a gyógyító energiát a beteg szervre, testrésze, tumorra. A kapott energia másfél órán keresztül folyamatosan biztosítja az energiaáramlást. A beteg érezni fogja, hogy ez a **gyógyulás kezdete**, amikor a daganat kisebb lesz, zsugorodik, majd visszafejlődik, eltűnik.

Csak a telefonon előre egyeztetett időpontban lehet jönni! Jelentkezés romániai idő szerint 8–18 óra között a 0749-885-794-es, külföldről a 00-40-749-885-794-es telefonszámon.

Őszi nagytakarítás

*Az október 28. – november 2. közötti hét
utcabesztása*

Október 28.: Csónak, Öz, Berek, Margaréta, Gát, Abrudbányai, Szolidaritás, Munkás, Diófa, Kós Károly, Hangya utcák, Kárpátok sétány, Strand park;

Október 29.: Stefan Cicio Pop, Víztelep, V. Lucaci, V. Goldis, Jegenye sor, Kerekto, Sólyom, Benefalvi, Szentannai, Nagy Szabó Ferenc, Ibolya, Grigore Ploiesteanu, Serafim Duicu, Constantin Hagi Stoian utcák;

Október 30.: Szabadi, Csiki, Földműves, D. Rusu, L. Blejnar, I. Giurchi, I. Roman, M. Robu, Virág, Zöld, Hints Ottó, Szotyori József, Gyümölcsfa, Dósa Elek, Alma, Gálf Mihály, Simion Mândrescu, Zeno Vancea, Ion Vlasiu, Pongrácz Antal utcák;

Október 31.: I. Mihut, I. Hodoș, Gh. Pop de Băsești, P. Maior, Bărăgan, Decebal, Burebista, Tisza, Maros, Új híd, Hídvég, Víz, Ár, Könyök, V. Săbădean, I. Vescan utcák;

November 1.: Eden, Len, Lucerna, Lóhere, Görgény, Alsóforduló, Csángó, Örlő, Remeteszegi, Beșu utcák;

November 2.: Kinizsi Pál, Sinaia, M. Eminescu, Brăila, Rózsa, Csillag, Beszterce, Lovasság, A. Filimon, Horea, Ballada, Bartók Béla, Nyomda utcák, aluljáró.

Kérjük a magánházak tulajdonosait és a tulajdonosi társulásokat, hogy takarítsák ki ingatlanjaikat, valamint az ezekhez tartozó területet és zöldövezetet.

Továbbá kérjük, hogy a hulladékot helyezték ki a járdaszélre (kupa-cokba, kivéve az építkezésből/bontásból származó hulladékot), a szállítóeszközök számára könnyen megközelíthető helyre, a meghirdetett dátum előtti napon. A fakorona-alakításból származó ágakat külön kell tenni, ellenkező esetben ezt nem szállítják el. A hulladékot a meghirdetett program szerinti napon szállítják el minden utcából.

A kijelölt időpont után kihelyezett szemetet csak a köztisztasági vállalathoz (Salubriserv Rt.) benyújtott előzetes megrendelés alapján szállítják el, az érintetteket pedig megbírságozzák.

Kivételes esetekben (időjárás, objektív okok miatt eltérés a meghirdetett programtól stb.) a program változhat.

Moldovan Florian mérnök, ADP-igazgató

LAM, hiteles
megoldások!

tel.: 0265-220-099
www.lammikrohitel.ro

**Marosvásárhelyi
Rádió
Románia**

www.marosvasarhelyiradio.ro

**96 FM
106,8 FM
1323 AM**